

minna

1-2010

*Eija Pessinen
keksi synnytystuen*

Suomalainen Naisliitto ry

Tässä Minnassa

- 3 **Puheenjohtajan terveiset**, Maija Kauppinen
4 **Tilkkuja**, Maija Kauppinen
6 **Eija Pessinen on Euroopan keksijänainen**, Maija-Liisa Kaistila
8 **Silta yli rajojen**, Elina Alatalo, Maijaliisa Kaistila, Kirsti Ojala ja Maija Kauppinen
12 **Macho contra mummot**, Eeva Holma
13 **Otamme kantaa**
14 **Kätkeyty totuus naisen elämässä**, Maija Kauppinen
16 **Nainen ja vapaus Ateneumissa**, Tiina Ottela
18 **Onervasta sanottu**, Maija Kauppinen
19 **Kutsu MC-seminaariin Ouluun**
20 **Oulun kaupungin tervehdys**, Sinikka Salo
Osastojen kertomaa:
Aidiltä tyttärelle,
Kristiina Haukkamaa, Tiina Tervaskanto-Mäentausta ja Kirsti Ojala
Uutta ilmettä Hämeenlinnaan, Maija Kauppinen
Islam ja juutalaisuus tutuiksi Vaasassa, Soilikki Suoranta
Väkivallan monet kasvot, Mervi Mustonen
Torniolaiset suukoulussa, Tuula Savolainen
Kolmen sukupolven tarina, Elina Alatalo
Helsingin Osaston kuulumiset, Maija Kauppinen
Canthien avioliitto oli onnellinen, Maija Kauppinen
Työmiehen vaimosta näytelmä Jyväskylään, Anita Lyyra
37 **Kirjaviisaat**,
Marja-Leena Jaakkola, Satu Postpischl ja Varpu Varjokallio
39 **Suomalaisen Naisliiton hallitus ja osastojen puheenjohtajat**

Kansi: Eija Pessinen, Euroopan keksijänainen 2009

s. 16-18

s. 30-31

s. 34-35

s. 3

s. 8-9

s. 14-15

s. 38

Päätoimittaja: Maija Kauppinen

Kirjoittajat ja kuvaajat: Hannu Aaltonen, Kristiina Haukkamaa, Eeva Holma, Marja-Leena Jaakkola, Kirsti Halkola, Maijaliisa Kaistila, Maija Kauppinen, Leena Krohn, Anita Lyyra, Mervi Mustonen, Yrjö Nurkkala, Kirsti Ojala, Tiina Ottela, Satu Postpischl, Sinikka Salo, Tuula Savolainen, Riitta Sivenius, Soilikki Suoranta, Marja-Riitta Tervahauta ja Varpu Varjokallio.

Toimitusneuvosto: Elina Alatalo, Lahti; Maijaliisa Kaistila, Helsinki; Anita Lyyra, Jyväskylä; Kirsti Ojala, Oulu; Ritva Rysä, Hämeenlinna; Soilikki Suoranta, Vaasa ja Marja-Riitta Tervahauta, Tornio.

Julkaisija: Suomalainen Naisliitto ry
Aurorankatu 17 A 11, 00100 Helsinki
sihteeri Rauni Auvinen, puh. 0440 699 277
naisliitto@kolumbus.fi

Toimitus: Maija Kauppinen, puh. 050 529 2473
Arvi Kariston katu 15 as. 12, 13100 Hämeenlinna
majjaesko@kotiportti.fi

Paino: Ykkös-Offset, Vaasa
ISSN 0358-8203

Seuraava Minna ilmestyy joulukuussa 2010.

Kaiken takana on naistoimittaja

”Naistoimittajat halveksivat naisia naistenlehdissä. Vain hönöt osatavat naistenlehtiä. Vaatikaa, että naistoimittajat alkavat kirjoittaa naisista arvostavasti.”

Näin kirjailija Kalle Isokallio suomi naistoimittajia keväisessä MC-seminaarissamme. Ja oli sekä oikeassa että väärässä.

On totta, että moni naistenlehti antaa väärän kuvan naisista. Mutta yhtä totta on, että niissä myös kirjoitetaan naisia ja heidän työtään arvostaen. Otan esimerkiksi kevään Eeva-lehden, jossa on monen sivun juttu Marianne Heikkilästä, Marttaliiton uudesta toiminnanjohtajasta. Kaunis nainen jo luonnostaan, mutta se ei riittänyt lehdelle, vaan hänet stailattiin koreaksi. Jos lukija tyytyi silmäilemään vain kuvia, haastateltavasta sai hyvin pinnallisen kuvan, mutta jos jaksoi lukea sen, paljastui, et-

tei Mariannen elämä ole aina vain päivänpaistetta.

Myös Martat, Marttaliiton jäsenlehti, teki kansijutun uudesta työntekijästään. Mutta ei kiiltokuvaa, vaan kohteensa ja tämän työn näköisen kuvia myöten. Vaikkei Kalle Isokallio – eikä moni muukaan - Martat-lehteä varsinaiseksi naistenlehdiksi lue, se on sitä mitä suurimmassa määrin: naisten toimista kodissa ja kodin ulkopuolella kertova. Arkinen - mutta eikö meidän elämämme sitä valtaosin ole!

Martat-lehden kaltaisia naistenlehtiä on Suomessa paljon, mutta niitä ei myyntipisteissä näy eikä niistä julkisuudessa puhuta. Kun viime syksynä menin Akateemiseen Kirjakauppaan ostamaan Tulva-lehteä, myyjä oli kysymysmerkinä. Lopulta Naisasiainliiton Unionin lehteä löytyi kaksi kappaletta kauimmaisesta alahyllystä. Liioin Akateemisten Naisten Minervaa tai Suomalaisen Naisliiton Minnaa ei kauppohen lehtihyllyistä löydy, eikä monen kirjastonkaan. Silti niitä luetaan, jopa tarkemmin kuin valtalehtiä. Ja lukee moni ulkopuolinenkin, mikä paljastui Naisliiton Helsingin Osaston uusien jäsenten illassa, missä netissä luetun Minnan kerrottiin olleen ”se juttu”, mikä herätti kiinnostuksen järjestöön.

Kun kiitin Kalle Isokalliota hänen provosoivasta, keskustelua herättäneestä puheestaan, en voinut olla arvostelematta hänen naisto-

imittajakritiikkiään. Yli 40 vuotta aikakauslehdissä työskennelleenä väitin, että valtaosa naistoimittajista tekee työtään journalismin hyviä periaatteita noudattaen ja sariaan arvostaen. Lööppimestarit ja stailaajat löytyvät markkinoijista. Ja lukijallakin on vastuunsa lukemisen valinnassa.

Lööppijulkisuudesta puhutaan syyskuun mediaseminaarissa Tampereella, jonka Suomalainen Naisliitto järjestää Tampereen Akateemisten Naisten kanssa. Eikä aiheina ole vain lööppi-, vaan myös nettijulkisuus ja julkisuuden himo. Onhan julkis nykyään nuorten toiveammatti, heti mallin ja juontajan jälkeen. Internetiin pannaan kuvia ja tekstiä, joita ei koskaan omalla nimellä eikä face to face sanottaisi. Näitä asioita pohditaan median, opetuksen, lainsäädännön ja uskonnon näkökulmasta. Alansa asiantuntijoista kaksi on naistoimittajia, kuulijoina useampikin. On mielenkiintoista kuulla, miten he kokevat vastuunsa median moraalista.

Kutsunkin nyt sinut, lukija, syyskuussa Tampereelle kuuntelemaan median tarinoita ja tärinöitä. Siellä sinulle myös paljastuu, ovatko facebookit, blogit, youtubet ja twitteerit vain nuorten huvia vai voisiko niistä olla iloa myös varttuneemmalle.

Mutta sitä ennen nauti kesästä ja sen antimista

Maija Kauppinen

Kuva: Maija Kauppinen

Kunnostettu matkakassi.

Matkakassista liitolle kortti

Kun Aurorankadun huoneisto siivottiin viime vuonna katosta lattiaan, yhden komeron periltä löytyi matkakassi. Eikä mikä tahansa kassi, vaan aito viime vuosisadan jugendkassi. Päällispuoli on kauniisti kirjailtu, reunat nahalla kantattu ja sisäosa puuvillainen.

Kassin on omistanut opetusneuvos Hilja Vilkema, joka ajan sivistyneiden naisten tapaan kuljetti siinä garderobiaan. Naisliitolle matkakassi on tullut Hilja Vilkemaan kuoleman jälkeen 1970-luvulla ja lojunut siitä asti komerossa, jossa tuholaiset – lähinnä köit – ovat on sen hienostuneesta mausta nauttineet. Koille on maistunut villa ja nahka, mutta ei puuvilla.

Matkakassin kunnosti hämeenlinnalaisen Aivigan tekstiilikonservaattori **Tarja Hallavainio**, joka puhdisti kankaan ja parsi koinsyömit. Vesipesua kassi ei olisi sietänyt. Matkakassi on Aurorankadun kirjastossa odottaen pääsyä aurinkotomalle seinälle.

Matkakassista – tai oikeastaan yksityiskohdasta – on nyt tehty kortti. Sen kuvasi **Merja Talkamo** ja suunnitteli taiteilija **Marja Kivelä**. Kortti julkistettiin huhtikuussa Nais-

Kuva: Maija Kauppinen

Tekstiilikonservaattori Tarja Hallavainio.

liiton kevätkokouksessa Kansallistatterissa. - MK.

Sirpasta Naisliiton golfmestari

Viileän kosteassa kevätsäässä pelatun Naisliiton golfmestaruuden voitti **Sirpa Tuisku** Helsingin Osastosta. Toiseksi tuli **Merja Talkamo** ja kolmanneksi **Ulla Miettinen**. Seuraaviksi sijoittuivat **Riit-**

ta Sivenius, Kirsti Korhonen ja Mirjam Skiller. Erikoiskilpailuista pisimmän avauksen draivasi Merja, lähimmäs lippua avauksellaan pääsi Sirpa. Tulokset pistebogeyna pelatussa kisassa jäivät sään vuoksi heikoiksi. Kisa pelattiin toukokuun viimeisenä torstaina Keimola Golfn Saras -kentällä Vantaalla. - Riitta Sivenius

Kukkasrahaston kevätretkellä

Pienen tiikusateen raikastama keväinen vehreys vastaanotti Kukkasrahaston palvelukodin retkeläiset Aino Actén huvilaan Helsingin Laajasalossa. Jotta myös huonosti liikkuvat pääsivät mukaan, matkaseuralaisina oli muutama vapaaehtoinen.

Huvila, joka oli 40 vuoden ajan Aino Actén kesähuvilana, elää uutta kukoistuskautta Aino Actén huvilan ystävät -yhdistyksen suojissa. Toiminnasta vastaavat **Sten Maury** ja **Suvi Olavinen** esittelivät huvilan historiaa ja tulevan kesän toimintaa. Lyhyen historiaosuuden jälkeen retkeläiset pääsivät nauttimaan kahvipöydän antimistä. Kahvi oli hyvää ja vadelmakakku suorastaan sulisuuksa.

Kahvitaukion jälkeen Suvi Olavinen lausui sikermän Eino Leinon runoja. Niitä kauniita ja rakkaita, jot-

Kuva: Riitta Sivenius

Voittoisa golfkolmikko: keskellä Sirpa, vasemmalla Merja ja oikealla Ulla.

Kuva: Maijaliisa Kaistila

Bussimatka Laajasaloon on alkanut, edessä vasemmalla palvelukodin johtaja Ulpu Niemelä.

ka saavat sydämen sykähtämään ja silmäkulmankin kostumaan. Ennen kotimatkaa halukkaat tutustuvat vielä yläkerran tiloihin ja kauniiseen lähiympäristöön.

Miksi Minnassamme on kuvaus Kukkasrahaston asukkaiden kevätretkestä? Syy löytyy 82 vuoden takaa, jolloin Suomalainen Naisliitto ryhtyi kolmen muun järjestön kanssa puuhaamaan palvelukotia helsinkiläisille vanhuksille. Liitollamme on kaikki nämä vuodet ollut edustaja sekä kodinhoitotoimikunnassa että valtuustossa. Ja palvelutalon

järjestämille retkille löytyy aina joukostamme vapaaehtoisia auttajia. - Maijaliisa Kaistila

Imbi Paju Torniossa

”Vaikeita asioita – kuten pelkoa – on käsiteltävä, muuten ihmisyyttä kärsii”, totesi elokuvaohjaaja-kirjailija **Imbi Paju** puhuessaan toukokuussa Torniossa pelosta ja sen ilmenemismuodoista. Pelosta hänellä on omakohtaista ja perheensä kokemusten tuomaa tietoa; kuljetettiinhan hänen perheensä Sipe-

Kuva: Marja-Riitta Tervahauta

Imbi Paju kirjoittamassa omistuskirjoitusta kirjaansa *Kaiken takana on pelko*.

riaan. Kertomansa tueksi Imbi esitti kaksi ohjaamaansa dokumenttia: Kaiken takana on pelko ja Suomalaisen Naisliiton sisaret. Molemmat dokumentit herättivät 60 kuulijan keskuudessa vilkkaan keskustelun. Seuraavana päivänä Imbi Paju puhui samasta aiheesta Tornion kirjastossa. - Marja-Riitta Tervahauta

Alzheimer-tutkijalle tukea

Suomalainen Konkordia-liitto täytti huhtikuussa 90 vuotta ja julkisti uusimman kirjansensa Suomalainen Konkordia-liitto 1920-2010, 90 vuotta naisten opintojen tukena. Se on jatkoa kaksi vuotta sitten ilmestyneelle *Naiset valistuksen viritäjänä*, joka kertoi liiton rahanlahjoittajien ja kunniajäsenten elämäkerrat. Uudessa teoksessa paneudutaan liiton historiaan vuosina 1985-2009. Tänä aikana on myönnetty 1080 apurahaa arvoltaan 973 000 euroa.

Merkkipäivänsä kunniaksi Konkordia-liitto myönsi yhdelle nais-tutkijalle Tiina Hainarin nimikko-apurahan. Sen sai psykologian maisteri **Sasa Kivisaari**, joka tutkii monikansallisessa tutkimusryhmässä Alzheimerin tautiin liittyviä neuropsykologisia varhaisoireita. Apuraha, 10 000 euroa, mahdollistaa Sasalle tutkimusjakson Sveitsissä Baselin yliopistosairaalassa. - MK.

Median tarinat ja tärinät

on seminaari, joka kokoaa syyskuun kolmantena lauantaina Tampereelle median moraalista sekä internetin mahdollisuuksista ja uudesta kiinnostuneet naiset. Puhujina on alansa valiot: oikeusministeri **Tuija Brax**, tietokirjailija **Petteri Järvinen**, journalistin etiikan tutkija **Jorma Mäntylä**, kirjailija **Maija Paavilainen**, vuoden journalisti, toimittaja **Susanna Reinboth** ja lehtori **Ritva Rysä**.

Seminaari, jonka järjestävät Suomalainen Naisliitto ja Tampereen Akateemiset Naiset pidetään Tampereen yliopistolla 18.9. kello 13-17. - MK. ■

Keksijänainen kävi kylässä

Vuoden eurooppalainen keksijänainen Eija Pessinen vieraili Helsingin Osaston jäsenillä ja kertoi Relaxbirth-keksinnöstään, jolla hän saavutti kansainvälisen tunnustuksen. Kysymyksessä on synnytyksessä käytettävä ns. synnytystuki, jonka avulla niin äiti, kättilö kuin lapsikin selviävät synnytyksestä aiempaa helpommin.

Eija Pessinen tietää mistä puhuu kertoessaan kättilön ammatin raskautavuudesta. Työssään hän alkoi kummastella, miksi äitien piti synnyttää ”ylämäkeen”. Ja sitä hän se meillä perinteisesti on ollut. Omat kokemukseni 1960-luvun Naistenklinikalta ovat hyvin karuja. Siellä sitä pötkötettiin sellällä lavitsalla ja odoteltiin tilanteen kehittymistä.

Tänä päivänä synnyttäjät ovat tässä suhteessa kuin toisella planeetalla; tältä ainakin kuulostaa, kun kuuntelee kertomuksia nykyajan synnytyksistä, joissa kaikki tuntuu olevan mahdollista. Tällä monimuotoisuudella on myös haittapuolensa. Eija Pessinen toteaa, että useimmat synnyttävät äidit pitävät synnytysjakkarasta, mutta kättilön selkää työskentely lattian rajassa rasiittaa.

Työterveyslaitos on tutkinut kättilön työn kuormittavuutta ja todennut, että yleisimmät menetelmät ovat sellaisia, joissa kättilö ei voi säätää työympäristöä ergonomisesti itselleen sopivaksi. Ammattikunnan viitsauksena ovatkin erilaiset tuki- ja liikuntaelinvaiat, ja ani harva kättilö voi eläkeikään saakka työskennellä synnytysalalla.

Mitat naisverkostojen avulla

Kun Eija Pessinen usean vuoden tauon jälkeen palasi takaisin kättilön ammattiin, hän törmäsi ergonomiaongelmiin. Niinpä hän ideoi synnyttuon, jossa on mahdollisuuksia moniin eri asentoihin ja jossa kättilö pystyy koko ajan työskentelemään selkä suorana. Itse laite on ergonomisesti pitkälle ajateltu; synnyttäjän on helppoa saada siitä tukea kaikissa synnytyksen eri vaiheissa. Kättilöä ilahduttaa säätömahdollisuus, jolloin työtaso on ergonominen. Samalla kättilöllä on hyvät mahdollisuudet estää vauvan pään liian nopeaa ulostuloa ja estää myös synnyttäjän välilihaa repeämästä.

Synnyttuon valmistamisessa on huomioitu myös hygieenisuus ja puhdistettavuus. Mitoituksissa Eija käytti naisverkostojaan ja keräsi mitat yli 50 naisen jaloista, käsistä ja yläkehosta. Laite sopii kaikille synnyttäjille 150-senttisistä lähes parimetrisiin. Synnyttuon valmistetaan kotimaassa, ja niiden oranssi-harmaat värit tuovat mieleen metrovaunun penkit. Näinköhän synnytykset laitteen avulla sujuvat yhtä sutjakasti kuin metron meno!

Synnyttuon lisäksi Relaxbirth-menetelmään kuuluu henkilökun-

nan käyttökoulutus ja synnyttäjän perheen valmennus.

Synnyttuon on tutkittu ja kehitetty useissa suomalaisissa sairaaloissa. Eija Pessinen kertoi, että noin sadassa tuen avulla tapahtuneessa synnytyksessä vain neljässä on jouduttu turvautumaan imukuppiin, mutta ei kertaakaan keisarileikkaukseen. Vauvat ovat syntyneet hyväkuntoisina, ja äidit ja kättilöt ovat olleet tyytyväisiä.

Keksinnöllä pitkä tie markkinoille

Keksinnön saaminen valmiiksi tuotteeksi ja markkinointiin on monen vuoden prosessi. Tässäkin tapauksessa ensimmäinen prototyyppi oli valmiina syksyllä 2004, mutta vasta viime vuonna käynnistettiin järjestelmän myynti ja markkinointi. Laite on moniammatillisen yhteistyön tulos. Prototyyppiä valmistettaessa sitä on testattu eri sairaaloissa. On pyöräytävä luettelo, mitä kaikkea keksinnölle ennen sen julkistamista tehdään. Onneksi Eijalla oli tukena hyviä asiantuntijoita kuten Patentti- ja rekisterihallituksen entinen pääjohtaja Timo Kivi-Koskinen, jonka asiantuntemusta ja apua tarvittiin usein. Vuodesta 2006 alkaen keksintöä on edistänyt Relaxbirth Oy.

Välitön Eija tunnusti, että hänen oli vaikeaa pitää keksintöprosessin aikana oma suu supussa. Jotta asia ei vuotaisi julkisuuteen, kaikki ennen patentointia keksinnön kanssa toimineet joutuivat tekemään sakkorajat sisältävän sallassapitosopimuksen. Mutta nyt on maailmanvalloituksen aika. Kotimaan ohella markkinointi kohdistuu ensimmäisenä Ruotsiin, sitten Pohjoismaiden ulkopuolelle, jossa Eija arvelee yksityissairaaloiden olevan ehkä ensimmäisinä menetelmän käyttöönottajia.

Mitä keksijäroolin lisäksi?

Eija Pessinen on todella aktiivinen ja yritteliäs nainen. Sairaanhoidaja- ja kättilökoulutuksensa lisäksi hän on hankkinut kaksi markkinointialan tutkintoa, joista toisen Englannista. Sairaalatyön lisäksi hän on työskennellyt vuosia markkinointitehtävissä. Tämä kokemus on luonnollisesti oman tuotteen lanseeraamisessa erittäin arvokasta.

Eijalla on myös SPR:n kansainvälisen delegaatin koulutus. Hän on toiminut kehitysmää-avun tehtävissä Nicaraguassa, jossa keran määräsi potilaalle lääkettä neljä torakallista päivässä kun piti olla neljä lusikallista. Espanjalaiset sanat kun muistuttivat toisiinsa.

Valloittava ja mukaansa tempaava esitystapa on luontainen ominaisuus, jota ei varmaankaan ole pahentanut jo 11-vuotiaana alkanut nuorisoteatteriharrastus. Kuntoilulajeista hän mainitsee painonnoston, jossa saatuja kokemuksia lihasten käyttäytymisestä hän hyödynsi keksinnössään.

Helsingin Osaston jäsenillässä Eija kaipasi Maila Hakalaa, joka on suomalaisten naiskeksijöiden kulissien takainen vahva vaikuttaja. Eija tunnustaa saaneensa hyvin paljon apua ja tukea Mailalta ja tämän rakentamista naiskeksijäverkostoista sekä koti- että ulkomailla. Moni naisliittolainen var-

”Totta kai tavoitteeni on tehdä keksinnölläni myös bisnestä”, Euroopan naiskeksijäverkoston palkitsema keksijä-kättilö Eija Pessinen kertoi. Sitä varten hän on perustanut yrityksen.

masti muistaa, että Maila on ollut myös Osastomme puheenjohtaja.

Onnistuneen illan päätteeksi Eija Pessinen haki Suomalaisen Naisliiton jäsenyyttä – ja sai sen.

Eija Pessisen kausi eurooppalaisena keksijänäisena on kaksivuotinen. Keksijänäinen -palkinto on hyvä ponnistuslusta Relaxbirth-synnytystuen maailmanvalloitukselle. ■

Silta yli rajojen

Kevään Minna Canth -seminaarin teemana oli Silta yli rajojen. Sitä rakennettiin kolmeen suuntaan: Viroon, kehitysmaihin ja suomalaisten miesten maailmaan. Kansallisteatterin yllälämpiön täyttänyt naisjoukko osallistui aktiivisesti seminaariin.

TEKSTI: ELINA ALATALO, MAIJALIISA KAISTILA, KIRSTI OJALA JA MAIJA KAUPPINEN
KUVAT: MAIJA KAUPPINEN

Suomen silta toimii

Onko Suomen silta riittävän hyvä?, pohdiskeli Viron suurlähettiläs Merle Pajula alustuksessaan. Ja vastasi, että Suomi ja Viro ovat nyt muodollisesti, henkisesti ja fyysisesti lähellä toisiaan, mutta parannettavaakin on.

Suomen ja Viron historiassa on ollut yhteisiä piirteitä, mutta sen kulku on ollut erilainen. Viro oli itsenäinen 1918–1940 ja jälleen vuodesta 1991, kun taas Suomi on säilyttänyt vuonna 1917 saavuttaneen itsenäisyytensä koko ajan.

Vuosi 1809 oli vedenjakaja, jolloin Suomi alkoi kehittää omaa

identiteettiään. Myös Suomen sijainti on varjellut Suomea. Välissä oleva Suomenlahti ei ole kuitenkaan erottanut kansoja toisistaan, vaan sotien jälkeen alettiin rakentaa siltaa Suomen ja Viron välille. Suurlähettiläs korosti, että Suomen ja Viron yhtenäisyys syntyi itsenäisyyden kautta; suomalaiset vapaaehtoiset nuoret sotilaat auttoivat Viroa vapaussodassa ja virolaiset vapaaehtoiset jatkosodan aikana Suomea. Suomi oli Virolle pitkään ikkuna, silta maailmalle, jossa voimakkaana ja identiteettiä yhteenkuluvaksi muokkaavana tekijänä oli ja on edelleen kielisukulaisuus.

Valtiovierailut nykyään arkipäivää

Maaliskuussa 1964 presidentti Urho Kekkosen tekemä matka Viroon oli merkittävä virolaisille, sillä se oli ensimmäinen Suomen valtionpäämiehen sodanjälkeinen vierailu. Erityisesti presidentin viroonkielinen puhe Tarton yliopistossa ilahdutti virolaisia ja osoitti, että heitä ei ollut unohdettu Suomenlahden pohjoispuolella. Suomen silta, jolle Lydia Koidula oli antanut siivet jo 1880-luvulla, sai virallisen muodon.

Nykyisin Viron ja Suomen pääministerit vierailevat puolin ja toisin kerran vuodessa. Viron presidentti Toomas Hendrik Ilves ja Suomen presidentti Tarja Halonen tapaavat usein ilman virallista juhlintaa ja huomiota. Vuonna 2009 tehtiin kahdeksan vierailua Suomesta Viroon ja 14 vierailua Virosta Suomeen. Tätä Minnaa lukiessamme on takana myös presidentti Tarja Halosen toukokuussa puolisoineen tekemä virallinen valtiovierailu Viroon.

Kun Neuvostoliitto hajosi 1990-luvun alussa, virolaiset saivat vapauden liikkua maailmassa. Viron itsenäisyys palautettiin ja Viron kansainvälinen kehitys oli silloin Suomessa. Vaikka Suomi oli varovainen tunnustamisessa, se ei ollut Merle Pajulan mukaan puheenaihe Virossa, vain Suomessa. Virossa ymmärrettiin, ettei Suomen valtion johdolla ollut riittävästi tietoa. Mutta tukea tuli kansalaisilta. Suomen kansa tuki Viroa ja virolaisia unohtumattomalla tavalla aineellisesti ja henkisesti.

Suurlähettiläs Merle Pajula lopetti mielenkiintoisen esityksensä sanoihin: "Viron kuva Suomesta on positiivinen ja hyvä".

Ensin Venäjän, sitten Suomen uutiset

Suomen televisio-ohjelmien katse- lu Virossa 1970-luvulla oli maan kulttuurisen kehityksen kannalta tärkeää. Suomen televisio oli tärkeä mielipidevaikuttaja sen lisäksi, että monet virolaiset oppivat siitä suomen kielen. Suurlähettiläs kertoi, että virolaiset - ehkä latvialaisten ohella - ainoina Baltian mais- sa tiesivät, että Lech Walesalla on viikset. Televisiosta katsottiin ensin Venäjän television iltauutiset, sitten Suomen ja viimeksi Viron.

Suomen konsulaatti aloitti toi- mintansa Tallinnassa 1991. Viisu- mivapaus Suomen ja Viron välillä toteutui 1997 ja ensimmäiset turis- tit matkustivat Viroon ilman viisu- mia 1.5.1997, mitä Merle Pajula kuvaili sanalla mahtavaa! Viros- ta tuli Euroopan Unionin jäsen toukokuussa 2004, mikä oli merkittävä muutos. Nyt Viro ja Suomi olivat saman pöydän ääressä, toi- sin kuin aikaisemmin, jolloin Viro oli sivustatukija. Suomi ja Viro oli- vat nyt muodollisesti, henkisesti ja fyysisesti lähellä toisiaan. Kun Viro liittyi joulukuussa 2007 Schengen- maihin, tällä oli merkittävä vaikutus, sillä tarkastukset näiden mai-

den välisillä rajoilla poistuivat. Matkailu Suomen ja Viron välillä helpottui entisestään.

Suurlähettilään mukaan täl- lä hetkellä esillä olevaa Itämeren strategiaa Suomi ja Viro katsovat eri tavalla. Suomi ajaa Itämeren terveyden parantamista, kun taas Virolle Itämeri on yhteinen mark- kina-alue.

Tietoa ja kokemusta yli rajojen

Myös työvoima liikkuu vilkkaas- ti Suomen ja Viron välillä. Vuoden 2009 lopussa lähes 40 000 Viron kansalaista työskenteli pysyvästi tai väliaikaisesti Suomessa monenlai- sissa tehtävissä. Virolaiset käyt- tävät vapautta hyväkseen, minkä tärkeyttä Merle Pajula korosti eten- kin luoville ihmisille. Hänen nä- kemyksensä oli, että työkokemus Suomessa auttaa myöhemmin työ- elämään sijoittumista Virossa. Virossa on yli 5 000 suomalaisten aloittamaa yritystä, Suomessa vain 100 vastaavaa virolaista. Yli kuu- si miljoonaa matkaa tehdään vuo- sittain Suomenlahden poikki, jo- ten tietoa ja kokemusta siirtyy tah- tomatonta.

Suurlähettiläs toivoisi kuitenkin enemmän virolaisia nuoria käy-

mään Suomessa, kynnystä tulla naapurimaahan pitäisi mataloi- ttaa. Hänen kertomansa vanha vi- rolainen viitsi ei pitäne kuitenkaan enää paikkaansa: "Kun kansat vaelsivat kohti pohjoista, iso vesi tuli vastaan. Sen rannalla oli kyl- ti, jossa oli teksti: 'Pysykää täällä, lahden toisella puolella ei ole mi- tään'. Niinpä lukutaitoiset jäivät etelään ja muut purjehtivat kohti pohjoista."

Vironkielisiä kouluja Suomeen

Merle Pajulan mielestä tarvitsem- me sillan ylläpitämiseen ja paran- tamiseen muun muassa Viron tu- kijoitten profiilin nuorentumista ja muistamista, että Viro on normaali Euroopan Unionin jäsen, koulu- jen kehittämistä, kulttuurinvaihtoa eri muodoissa ja nykyistä enem- män pitkäjänteistä tieteiden välistä yhteistyötä. Suurlähettiläs toivoo myös vironkielisiä kouluja Suo- meen lisää - tällä hetkellä vain Roihuvuoren ala-asteen koulu tar- joaa osan opetuksesta viro- kielellä - ja ehdottaa, että kouluissa järjestettäisiin samanaikaisesti Vi- ro-päiviä Suomessa ja Suomi-päi- vä Virossa. Ehkä se auttaisi nuoria

Kansallisteatterin kauniisti entisöity ylälämpiö täyttyi huhtikuuisena lauuantaina seinään myöten naisista.

suhtautumaan avoimemmin naapurimaahan. Positiivisena yksityiskohtana hän totesi, että osa Tarton yliopistossa opiskelleista suomalaisista nuorista on pysyvästi jäänyt Viroon. Viimeisin kirjallinen sillan ylittäjä on suomalainen Mika Keränen, joka palkittiin vuoden 2009 parhaasta virolaisesta lastenkirjasta Kätkeyty hopeinen aarrearkku.

Virallisten yhteyksien lisäksi Suomen ja Viron välillä toimivat monet ystävyysseurat. Esimerkiksi laulu ja laulujuhlat yhdistävät. Merle Pajula kertoi, kuinka hän liikutui nähdessään paljon suomalaisia laulamassa ja juhlimassa Viron laulujuhlilla. Myös virolaisilla ja suomalaisilla naisilla on ollut yhteyksiä kautta vuosikymmenten. Esimerkkinä suurlähettiläs mainitsi kirjailija Imbi Pajun, joka on paneutunut sekä suomalaisten että virolaisten naisten asemaan.

Kuulijoilleen Merle Pajula suosittelee luettavaksi EVA-raportin Samaa sukua, eri maata, jonka on kirjoittanut Suomen ja Viron historian tuntija ja tutkija professori Seppo Zetterberg.

Kädenojennus kehitymaan naisille

Liikkeenjohdon konsultti ja Naisten Pankin perustajajäsen Raija Kemiläinen esitteli seminaarissa kokousväelle Naisten Pankin synnyn ja sen kolmivuotisen menestystarinan.

Naisten Pankki sai alkunsa tammikuussa 2007 Kirkon Ulkomaanavun järjestämällä Liberian matkalla, jolle osallistui tusina suomalaisia liike-elämän vaikuttajainaisia. Vuosi oli samalla yleisen ja yhtiöläisen äänioikeuden satavuotisjuhlavuosi Suomessa.

Liberia on köyhä Afrikan länsirannikon valtio, jolla on Afrikan ensimmäinen vaaleilla valittu nais-

presidentti Ellen Johnson-Sirleaf. Liberianssa retkeläiset tapasivat erilaisia naisryhmiä, ja naisten aloitteellisuus yllätti suomalaiset vieraat. Raija Kemiläinen kertoi muun muassa, miten köyhissä ja oman mittapuun mukaan alkeellisissa olosuhteissa kaikilla naisilla ja lapsilla oli puhtaat ja värikkäät vaatteet. Tämä hehkuva afrikkalainen värimaailma näkyy Naisten Pankin logossa.

Jo matkakohteen ongelmien näkeminen herätti halun parantaa paikallisten naisten ja perheiden elinoloja. Presidentti Johnson-Sirleaf pyysi matkalaisia viemään Suomeen terveisinä toivon viestiä.

Raija Kemiläinen tuli seminaariin päivän varoitusajalla – Satu Mehtälän juuttua tuhkapilveen Barcelonassa – ja viihtyi niin hyvin, että jakoi kanssamme illan teatterielämyksen Willensaunassa.

85 prosenttia avustustyöhön

Mutta voisiko viestin lisäksi tehdä myös jotain konkreettista? Ryhmän kotimatalla Brysselin lentokentällä syntyi ajatus pienlainoja kehitysmaiden naisille myöntävästä Naisten Pankin perustamisesta Kirkon Ulkomaanavun (KUA) yhteyteen.

Raija Kemiläinen kertoi, että kehitysmaissa suoraan naisille annettu apu koituu varmimmin perheen hyväksi. Naiset ovat myös tunnollisia lainojen takaisin maksajia. Myönnettävä apu on joko kyläpankin myöntämä 25 euron pienlaina tai tuki ammattikoulutukseen tai yritystoiminnan aloittamiseen.

Näimme kuvan paikallisesta kyläpankista, jonka kattorakennelmissa riippuivat kaiken kansan nähtävillä pankilta lainaa saaneiden nimet ja takaisinmaksuosuudet. Sveitsiläiset varmaan kalpenisivat moisen pankkialaisuuden edessä. Takaisin maksetut lainat ja niistä saadut korot jäivät kyläpankille, ja näin yhä useampi nainen voi saada pienlainaa.

Kirkon Ulkomaanapu hoitaa hankkeiden käytännölliset asiat paikallisten toimijoiden kanssa. Näin taataan varojen suuntautuminen pankin toimintaperiaatteiden mukaisella tavalla. Toiminta KUA:n yhteydessä merkitsee myös sitä, että kulut varainhankinnasta ovat korkeintaan 15 prosenttia. Siis 85 prosenttia Naisten Pankin saamista varoista menee todella naisten hyväksi. Tuskinpa on toista yhteisöä, joka antaa keräysvaroista yhtä suuren osuuden avustustyöhön.

Naisten Pankin osake maksaa 750 euroa. Kemiläisen mukaan osakkaita oli vuoden 2009 lopussa 727. Pankin peruspääoma on karttunut ripeästi, mikä on ollut iloinen yllätys perustajajäsenille. Kolmessa vuodessa Pankki oli kerännyt 1 495 000 euroa. Pankilla on osakkaittensa lisäksi 400 kuukausilahjoittajaa ja satoja vapaaehtoisia, jotka järjestävät tempauksia ja tapahtumia ympäri maata. Pankki saa lahjoituksia myös yksityisiltä ja yhteisöiltä, lisäksi moni merkkipäivänsä viettävä ohjaa lahjansa Naisten Pankin tilille.

Pienlaina kuin ystävän käsi

Viime vuoden lopulla kyläpankkeja oli 177, ja maailmalla toimi seitsemän Naisten Pankin kehityshanketta. Pankilla on kohteita muun muassa Kamputseassa, Etiopiassa, Ugandassa, Liberiasa, Perussa ja Nepalissa.

Raija Kemiläinen kiteytti toiminnan perusajatuksen sanaan TOIVO. Pankki haluaa antaa alkusäyksen aktiivisille kehitysmaiden naisille oman elämänsä kohentamiseen. Kädenojennuksena ja alun helpottajana myönnettävä pienlaina on kuin ystävän käsi, johon voi hetken aikaa tukeutua, mutta oman elämän kohentua matka sujuu jo omin voimin.

Seminaarin osanottajat pääsivät aitoon voimauttavaan tunnelmaan, kun Raija Kemiläinen nostatti meidät kokouksen puuduttamat ylös ja yhdessä luimme ja elekielellä tulkitsimme Raijan ke-

hitysmaatamallaan tapaamaan naisen esittämän naisPoweria pursuvan laulun.

Woman oh woman!

Use your hands
Use your feet
Use your brain
Use your voice
Don't be NObody,
be SOMEbody!
In your office
In your kitchen
In your bedroom
Everywhere
Woman oh woman!

Lausuja Noora Dadu vakuutti naiset Eeva-Liisa Mannerin sanoin "Maailma on minun".

Tosinainen ei tasa-arvoa tarvitse

Naisten ja miesten välinen solidaarisuus oli yksi semi-naarimme aihe. Tästä puhumaan kutsuttu kirjailija Kalle Isokallio totesi, ettei sitä juuri ole. Ei ainakaan hänen maailmassaan.

Kirjailija Kalle Isokallio räiski täysillä naisasioita Minna Canth -seminaarissa. Puheensa alussa hän tunnusti tosiseikat, että mies ei voi synnyttää eikä imettää. Totuudet puheen alussa pyrkivät vakuuttamaan kuulijat puhujan uskottavuudesta. Mutta eivät tainneet kääntää kuulijan käsityksiä sukupuolten välisestä kuilusta. Miten olisivatkaan, koska sali oli täynnä varttuneita naisia, jokainen täynnä kokemuksia elävästä naisen elämästä.

Naisten euro tilastollinen valhe

Puheensa alussa Kalle Isokallio käsittelee yhteiskunnan historiallista kehitystä ja naisten asemaa ajan kuluessa. Naisasialiikkeen vaikutusta kehityksen kulkuun ei huomioitu historiallisessa katsauksessa, ainoastaan teollisen tuotannon vaikutus.

Kirjailijalla ei ollut uutta asetta, vaan kulunut hyökkäys naisten euroa vastaan. Uutta oli se, että hän väitti sitä tilastolliseksi valheeksi, kun taas tavallisesti miehet eivät pidä sitä totena. "Lopettakaa valehtelemisen", hän komensi. Valehtelijaksi väittäminen on niin raju asia, että kukaan ei puutu sellaisen pu-

hujan sanomiseen eikä nytkään puuttunut.

Kalle Isokallio yritti selittää, miksi naiset ansaitsevat pienempää palkkaa. Hän löysi monia tekijöitä, mikä hänen mielestään vaikuttavat naisten palkkaan alentavasti. Näitä ovat muun muassa äitiyslomat, työkokemus, heikommin palkatut tehtävät julkisella sektorilla, missä on naisnemmistö. Naiset tekevät hänen mielestään eri töitä kuin miehet ja heillä on vähemmän työkokemusta, siksi he saavat vähemmän palkkaa.

Kuitenkin jopa hänen selityksensä osoittivat, että naisten euron leimaaminen valheeksi on perätön.

Miksi sitten miehillä ja naisilla on eri työt ja onko työkokemus karttunut vai vähentynyt äitiysloman aikana?

"Älkää passatko pieniä poikia!"

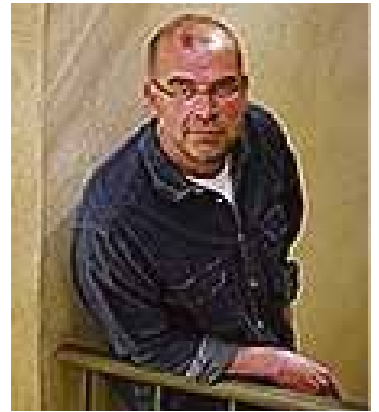
Tasa-arvolaki on Kalle Isokallion mielestä täysin tarpeeton ja tasa-arvo on syrjintää. Tottahan on, että useimmat miehet eivät ole tasa-arvolaista hyötynneet, joten miesten mielipide tästä laista saattaa olla sama kuin Kalle Isokalliollakin. Naisten elämäkokemukset puhuvat tasa-arvolain puolesta. Laki ei kuitenkaan tuo itsestään tasa-arvoa, vaan se antaa mahdollisuuden vaatia oikeuksiaan mielivaltaisuutta vastaan.

Naisten lehdet Kalle Isokallio leimasi naisia alentaviksi: ne eivät kerro naisista hyvää ja niillä on

huonontava vaikutus naisen asemaan. Jäi kuitenkin epäselväksi, halusiko hän tässä leimata naiset vai naistenlehdet ja miten paljon julkkisten jutut vaikuttavat muiden naisten asemaan esimerkiksi miestäisnäkökulmien henkilövalinnoissa.

Kalle Isokallion räiskintä jatkuu väitteellä, että naiset pilaavat poikansa passaamalla. Puheensa hän lopetti ohjeeseen naisille: "Älkää passatko pieniä poikia!"

Suomalainen Naisliitto teki tarpeellisen teon ottaessaan miespuhujan seminaariin. Puheen sisältö vei meidät karuun miesten maailmaan ja muistutti, miten tarpeellista naisasialiike on tänäkin päivänä. ■

Puheensa lopuksi Kalle Isokallio paljasti, miksi tosinainen ei tasa-arvoa tarvitse: "Hän pärjää omilla avuillaan".

Macho contra mummut

Machomies valistaa tekaistuilla tilastoillaan itsevarmasti. Hän on kutsuttu luennoitsija, kirjailija, sanavalmis työvaikuttaja. Hän, Nokian ex-pikkukihosaarnaaja arvostetuille grand old ladyille, Naisliiton minnoille, joilla on satavuotisen naisliikkeen historian tutkittua tietoa selkeästi muistissa.

Tilanne on absurdi, ja kaikki olisi hyvin, jos se olisi farssia, fiksumusti liioiteltua vähättelyä, kärkevää, shokeeravaa, älykäästä, jotta sille voisi nauraa. Mutta ei, päinvastoin. Macho latelee viisauksiaan pompöösillä vakavuudella, ja lopulta kysymysmerkit alkavat

leijua naisten tajunnassa ja tervetullut räjähdys odottaa purkautumistaan.

Asetelma on kaikille naisille tuttu, liiankin läheinen. Kukkupoika pienellä tiedolla, tunteella nousee kertomaan, miten naisten asiat, tasa-arvosta puhumattakaan, ovat vähäarvoisia ja jopa turhia.

Rohkeimmat naiset vastustavat, yrittävät oikoa vääriä tietoja, suurin osa vetäytyy tilanteesta, on hiljaa, jotkut jopa uskovat ja alistuvat, jotkut alkavat miettiä, miten tähän puuttuisi.

Asenteet, kasvatus muuttuu hitaasti sukupolvien viiveellä. Tosiasiat on tunnustettava, elämme miesten laatimien lakien sekä yhteiskunnallis-

ten että uskonnollisten lakien yhteiskunnassa.

Naisille jää se tärkein: lapset ja eloonjäämishoivakulttuuri.

Muistutukseksi jäi yksi järjestyksessä asia; äiti, isoäiti älä hemmottele piloilta pikkupoikasi äläkä vähän vanhempiaan. Anna heille kapusta ja harja käteen ja lähde itse itseäsi valistamaan ja viihdyttämään kuten herrat ennen sinua kulkeneet. ■

Eeva Holma

Otamme kantaa

Julkilausuma 17.4.2010, Suomalainen Naisliitto

Yhteistyössä on voimaa

Ihminen on pohjimmiltaan yhteisöllinen. Moni lapsi haluaa kuulua johonkin kerhoon, nuori seuraan, aikuinen yhteisöön. Puhtaimmillaan yhteisöllisyys kertoo halusta välittää toisista ihmisistä. Tällaiselle perustalle rakentuva yhteisö antaa jäsenilleen voimaa, ja päinvastoin: jäsenet tekevät välittämisen halullaan ja yhteenkuuluvuuden tunteellaan yhteisöstä voimakkaan. Yhteinen sosiaalinen pääoma karttuu. Ja mitä enemmän yhteisöllä on tällaista sosiaalista pääomaa, sitä terveempinä sen jäsenet pysyvät ja sitä vanhemmiksi he elävät.

Tällaisen terveen yhteisön on helppo olla sillanrakentajana muihin yhteisöihin. Yhdessä niistä kasvaa yhä laajempi yhteisö, parhaimmillaan maailmanlaajuinen.

Suomalainen Naisliitto korostaa globaalin yhteisöllisyyden, yhteistyön ja vapaaehtoistoiminnan merkitystä ja ottaa siitä erinomaisesti esimerkiksi uuden suomalaisen innovaation, Naisten Pankin, jonka toimintaan liiton jäsenet tutustuivat huhtikuun MC-seminaarissaan.

Naisten Pankki lähti liikkeelle muutaman aktiivisen naisen sijoittamasta pienestä alkupääomasta, joka siirrettiin Liberiaan perustettuun vastaavaan Naisten Pankkiin, kyläpankkiin, ja jaettiin siellä lainoina yksityisille kyläyhteisön jäsenille, jotta he voivat kehittää itselleen työpaikan tai koulututtua ammattiin. Toimintamalli sai siivet alleen, ja nyt Naisten Pankki -idealla on jo kansainvälistä kysyntää. Kyläpankkeja on jo ehditty perustaa kolmeen maanosaan, Euraasiaan, Afrikkaan ja Latinalaiseen Amerikkaan. Pieni alkusolu on kasvanut globaalisti yhteisöllisyydeksi.

Kantavana yhteisöllisenä perustana on maailmanlaajuinen ajatus siitä, että ei ole meitä ja heitä - on vain meitä. ■

Julkilausuma 19.4.2010, Naisjärjestöjen Keskusliitto

On vain papin virkoja, ei naispapin tai miespapin virkoja

Naisjärjestöjen Keskusliitto – Kvinnoorganisationernas Centralförbund ry haluaa kirkon työnantajana antaa selkeän viestin, että sen kaikki viranhaltijat, naiset ja miehet, alimmalta portaalta ylimpään ovat tasa-arvoisia.

Evankelisluterilaisen kirkon kirkolliskokous teki päätöksen naisen kelpoisuudesta papin virkaan jo vuonna 1986, ja naisia on toiminut papin viroissa jo yli kahdenkymmenen vuoden ajan. Naiset ja naisteologit ovat odottaneet kauan kirkkomme selvää signaalia siitä, että naiset ovat myös kirkon piirissä tasa-arvoisia. Kirkko työnantajana sietää naisia loukkaavaa käytöstä. Luther-säätiön palveluksessa oleviin kohdistuvaa kurinpitomenettelyä on tarpeen jatkaa. On olemassa papin virka, jossa toimii joko miehiä tai naisia. Kaikkien pitää saada pappina sama kunnioittava kohtelu, ja odotamme kirkon työnantajana toimivan ihmisten yhdenvertaisuutta kunnioittaen.

Vanhoilliset näyttävät toistelevan uskollisuutta Raamatulle ja kirkon perinteelle. He eivät myönnä käsityksensä perustuvan tulkintaan sekä tekstien ja perinteen valikoimiseen. Näitä tulkintoja on kautta aikojen käytetty estämään naisten yhteiskunnallisten ja poliittisten oikeuksien lisääminen ja toteutuminen.

Tasa-arvoa edistävänä järjestönä Naisjärjestöjen Keskusliitto on seurannut keskustelua pappisviran avaimisesta naisille ennen ja jälkeen sen hyväksymisen. Naisten tulo papeiksi on otettu seurakuntalaisten keskuudessa hyvin vastaan. Siksi on ollut loukkaavaa kuulla niiden naisten kokemuksia, jotka ovat joutuneet naispappeuden torjuihin kohteeksi.

Valtakirkkomme pyrkii yhtenäisyyden säilyttämiseen väärin perustein. Sen nykyinen linja saattaa vieraantuttaa osan kansasta kirkosta. Tulevissa seurakuntavaaleissa uusilla äänioikeutetuilla nuorilla, 16 vuotta täytäneillä, on mahdollisuus haastaa vanhat käytännöt. ■

Kolme kätkettyä totuutta ilmi

Kaisaniemen koulutuspäivän nimenä oli Kätketty totuus naisen elämästä. Päivän aikana paljastui, että totuuksia on enemmän kuin yksi. Päivänvaloon niistä nousi omistamisen vaikeus, epätasa-arvo työelämässä ja valtius kotikaton alla.

Leila Simosta ilahdutti naisenergia, joka täytti Kaisaniemen ravintolan.

Kun dosentti **Leila Simonen** jätti 10 vuotta sitten vakityön ja heittäytyi kirjailijaksi, hänen suhtautumisensa rahan ja sen käyttöön muuttui. Raha alkoi kiinnostaa niin paljon, että hän päätti opiskella sijoittamista ja liittyi osakesäästäjien yhdistykseen, alkoi lukea talouslehtiä ja meni sijoituskurssille. Viimeistään siellä hän totesi, että miehet sijoittavat, naiset säästävät. Jotta myös naiset uskaltaisivat sijoitusmarkkinoille, he tarvitsevat tukea ja taloudellista tietoa. Oivalluksesta syntyi kirja Nainen ja raha.

Matkalla arjen vaurauteen

Miksi naisten pitäisi kiinnostua sijoittamisesta?

”Naiset ansaitsevat nykyään enemmän kuin koskaan aikaisemmin ja he myös perivät huomattavia summia”, Leila perustelee. Seuraavan kymmenen vuoden kuluessa naiset hallinnoivat valtaosaa yksityisomistuksessa olevaa varallisuutta. Historian suurin varainsiirto on jo tapahtunut Yhdysvalloissa, ja meillä käy samoin. Naisilla on yhä enemmän ylimääräistä rahaa. Miksi sillä ei voisi kartuttaa esimerkiksi va-

rallisuutta?

Naisen ei ole kuitenkaan helppoa lähteä sijoittajaksi, sillä häneltä puuttuu tiedon ohella rento ja luottavainen suhde rahan. Monen mielestä sijoittaminen on ahneutta, vielä useampi uskoo olevansa huono raha-asioiden hoitaja. Rahan omistaminen koetaan riesaksi, kun sen pitäisi olla iloinen asia. Mutta kun naiset uskaltavat käyttää rahaa muuhunkin kuin shoppailuun tai pitämään ne pienikorkoisella säästötilillä, he tulevat muuttamaan rahamaailmaa. Naisia kiinnostaa eettisyys, kestävä kehitys ja ekologisuus, mikä näkyy kulutusvalinnoissa mutta myös sijoitussalkun sisällössä.

Eikä tähän edes tarvita suurta pääomaa eikä nälkäkuuria. Pienellä summalla pääsee kuukausisijoittajaksi, kulutushimosta irti ottamalla aseiksi tyylikkään köyhäilyn ja muodikkaan hidastelun, slowlyn. Viisasta on myös muistaa, että elämän tärkeimpiä asioita ei saa rahalla.

Tasa-arvo työssä ja elämässä

”Naisella on oikeus työhön, omaan rahan, eri ammatteihin, omaan ruumiiseen”, luetteli varatuomari **Tuulikki Petäjaniemi** naisen oikeuksia. Entä vakinaiseen työsuhteeseen, samaan ammattiin ja palkkaan, itse elämään?

Vastaukset ovat tylyjä: Enemmistö palkansaajista on naisia, heitä on osa-aikatyössä miehiä enemmän ja sijaisuudetkin ovat näitä useammin naisten hallussa. Myös projektitöissä on paljon naisia, samoin naisvaltaisilla aloilla.

Nainen pääsee nykyään opiskelemaan haluamalleen alalle ja ammattiin, mutta johtotehtäviin hän nousee harvoin, vaikka yritystä

hyödyttäisi naisjohtaja. Palkkakuilu on nykyään 19 prosenttia, naisten vahingoksi. Jos nainen, äiti, on pitkään vanhempainlomalla, hän jää ilman sillä välin tehtäviä palkankorotuksia. Ei ole myöskään kovin tasa-arvoista, että vanhempainvapaita miehet käyttävät vajaat kymmenen prosenttia. Nykyasetteet eivät suo isille oikeutta työn ja perheen yhteensovittamiseen.

Elämän suhteen naiset ovat sen sijaan voitolla. Miehet tekevät naisia enemmän ylitöitä, heidän asemansa isinä on heikompi kuin naisten äiteinä ja he kuolevat nuorempia kuin naiset.

Kauhun tasa-arvo saksalaissilmien

Suomalainen tasa-arvo yllätti kirjailija-toimittaja Roman Schatzin, joka tuli tänne 1980-luvulla, ”hormonaalisista” syistä. Eli tutustui suomalaisen naisen ja muutti Suomeen Saksasta, jossa oli tottunut miesvaltaiseen yhteiskuntaan.

Muutto oli shokki.

”Patriarkaalisessa yhteiskunnassa mies päättää asioista. Suomessa sen sijaan nainen on valtiassuhteen alla, hän hoitaa kaiken – lopettaa myös miehensä tupakoinnin. Suomalainen mies on niin tossu, että minulta pyydetään usein apua, kun pitää pistää naisille intellektuaalisesti hanttiin.”

Roman ei suinkaan valita naisten ylivaltaa, sillä Suomessa miehen – saksalaisenkin – on reilua elää. Naiset käyvät Suomessa töissä, joten heille ei tarvitse maksaa eron jälkeen. Mutta hän ei oikein ymmärrä, miksi naiset valittavat tasa-arvon puutetta; onhan heitä yli puolet väestöstä.

Sitä paitsi miehen elämä on Romanin mukaan tylsää. ”Puberteetin jälkeen mies vain kuluu, saa pallovtansan ja kaljuuntuu, mutta nainen saa lapsia ja voi heittäytyä hysteeriseksi”.

Myös siihen, että naisen ja miesten välinen kommunikaatio on välillä fiktiivistä, on Romanilla kokemusten myötä saatu selitys: ”Miehellä on lineaariset aivot, naista hän jaksoo kuunnella vain viisi minuuttia.” Kauhua kerrakseen - molemmilla! ■

Naisliittolaiset Tuulikki Petäjäniemi (kesk.) ja Pirkko-Liisa Hyvärinen vaihtoivat kuulumisia - ilmeistä päätellen iloisia. Vasemmalla Helsingin Osaston puheenjohtaja Leena Krohn.

Roman Schatz paljasti tasa-arvon olevan itsestään selvyyttä: hän vihaa ja inhoaa ihmisiä tasapuolisesti. Päivän vetäjä Pirjo Norvama miettii, uskokoisiko.

Nainen ja vapaus

L. Onerva oli monella tapaa kiinnostava henkilö. Hän eli nuoren aikuisiän Venäjän vallan aikaisessa Helsingissä, aikana jolloin kansallisuusaate ja suomalaisen kulttuurin kansainväliset kontaktit olivat ajankohtaisia. Suomen itsenäistyttyä Onerva oli 35-vuotias runoilija, kirjailija, kriitikko ja kääntäjä. Hän oli naimisissa säveltäjä Leevi Madetojan kanssa ja hänellä oli suhde Eino Leinon. Onerva oli sivistynyt ja itsenäinen kaupunkilainen nainen, joka uskoi naisen omaan vapaaseen tahtoon.

Näkymä Ateneumin näyttelystä *Onerva – Kaupungin naiset*. Kuva: Kirsi Halkola, Valtion taidemuseo/Kuvataiteen keskusarkisto.

Onerva eli oikealta nimeältään Hilja Onerva Lehtinen syntyi Helsingissä 28. huhtikuuta 1882. Hän oli vanhempiensa Johan ja Serafina Lehtisen ainoa lapsi. Ollessaan seitsemänvuotias hänen äitinsä joutui mielisairaalaan. Onervan isä puolestaan muutti työnsä vuoksi Kotkaan tytön ollessa yksitoistavuotias. Onervan kasvatti hänen isänsä äiti, mutta myös isä oli läheinen.

Miten Onervasta tuli Onerva?

Onerva kävi koulunsa Helsingissä ja valmistui ylioppilaaksi vuonna 1901. Hän opiskeli Helsingin yliopistossa taidehistoriaa vuodesta 1904 vuoteen 1911, mutta ei koskaan suorittanut loppututkintoa. Onervan kiinnostuksen kohteita olivat kielet - etenkin ranska - ja kirjallisuus, naisasiat, historia, kuvataide ja teatteri, hän suunniteli myös näyttelijän uraa. Onervasta tuli Onerva, kun hän pää-

si näyttämään runojaan J. H. Erkolle, joka keksi taiteilijanimen L. Onerva. Hänen ensimmäiset runonsa julkaistiin Nuori Suomi -nimisessä joulualbumissa, minkä jälkeen tuotanto laajeni novelleihin ja romaaneihin. Hänet palkittiin useilla valtion palkinnoilla, vuonna 1947 hän sai Aleksis Kiven rahaston kunniapalkinnon. L. Onerva oli siis ennen muuta runoilija ja kirjailija. Hänen elämästään ja tuotannostaan ovat kir-

joittaneet muun muassa Hannu Mäkelä teoksessaan *Nalle ja Moppe* – Eino Leinon ja L. Onervan elämä (2003) ja Anna Kortelainen teoksessaan *Naisen tie*. L. Onervan kapina (2006).

Onerva aikalaisineen

Kirjailija Anna Kortelainen on myös Ateneumin *Onerva – Kaupungin naiset* -näyttelyn kuraattori. *Ateneum*-lehden artikkelin mukaan Kortelaiselle tuli näyttelyä rakentaessaan tunne, että aikansa kulttihahmo Onervalla voisi olla enemmänkin kerrottavaa meidän aikamme ihmisille.

Niinpä Anna Kortelainen kokosi laajan henkilögallerian Onervan ympärille ja kutsuu näin meidät tutustumaan muun muassa Helene Schjerfbeckin ja Juho Rissasen taiteeseen, näyttelijätärdivoihin Ida Aalbergiin ja Elli Tompuriin. Esitellyiksi tulevat kritiikin kohteina olleet taiteilijat ja näyttelijät, Onervan opettajat ja ihailijat, kuten taiteilija ja opettaja Albert Gebhard ja kuvataidekriitikko Edvard Richter, naisasianaista Maikki Fribergiä unohtamatta.

Näyttely kertoo, kuvittaa ja esineellistää monipuolisesti ja inspiroivasti Onervan nuoruuden ajan, 1910-luvun Helsingin kulttuuri-boheemia elämää naisen näkökulmasta. Kävijä voi unelmoida esimerkiksi kahviloiden ja ravintoloiden tarjoamista viihtyisän esteettisistä interiööreistä ja silmillä ranskankielisiä ruokalistoja tai kuvitella kulkevasa vossikkakyydillä Helsingin keskustassa.

Onerva haastaa kävijän

Viime vuosisadalla eläneitä naisia katsoessani mietin, tuntee nykyajan nainen edelleen itsensä epävarmaksi syödessään tai nauttiensa lasin viiniä yksin ravintolassa. Onko käsitys naisen yksityisyydestä muuttunut julkisen näytävämisen osalta Onervan ajoista vai onko pikemminkin kysymys kunkin naisen omasta sisäisestä tunnosta? Anna Kortelainen korostaa *Ateneum*-lehden tekstissään, että Onerva ja hänen kaltaisen naiset olivat kulttuuriaktivisteja ja kaupunkielämän suuria selviyty-

Helene Schjerfbeck: *Laulajatar*, musta 1916-17. Kuva: Hannu Aaltonen, Valtion taidemuseo/Kuvataiteen keskusarkisto.

jiä. Entä tavalliset tai sovinnaisuuteen sopeutuneet naiset tai ne, jotka saivat lapsia ja valitsivat äitiyden mukanaan tuoman moraalin?

Näyttely puhuttaa ja haastaa jokaisen kohtaamaan oman sisäisen Onervansa. On ihanaa tuntea kaipuuta sadan vuoden takaiseen Helsinkiin ja saada kosketus vaikkapa tuon ajan naisten pukujen ja hattujen kauneudesta. Näytelytekstiä ja Onervaa lainaten: "Flaneeraan ympäriinsä tummanpunaisessa laahustavassa kävelypuvussa ja päässä suuri punanauhainen kesähattu". ■

Onerva – Kaupungin naiset -näyttely on Ateneumissa 29.8.2010 saakka. Siihen voi tutustua verkossa olevan ääniooppaan avulla (www.ateneum.fi) tai lainata sen museosta. Lauantaina 28.8. klo 13 on Ateneumissa Hei Onerva! Vanhan Onervan luona Hämeentie 6:ssa, kahvia ja naurua.

Onervasta sanottu

Kirjailijan moraaliala paheksuttiin

L. Onerva kuului 1910- ja 1920-luvuilla Naisliiton Helsingin Osastoon ja oli myös *Naisten Äänen* innokas avustaja ja lehden päätoimittajan, tohtori Maikki Fribergin ystävä. Se ei miellyttänyt kaikkia lehden lukijoita. Esimerkiksi anonyymi lukija Suomussalmelta ihmettelee, kuka on Onervan puoliso, ja kirjoittaa seuraavasti: ”Kirjoittaja – MF eli Maikki Friberg – esittää Leevi Madetojan aviomiestä, mutta Suomen kansa on monta vuotta kuullut ja nähnyt, että myös kirjailija Eino Leino on Onervan puoliso. Ja sitä paitsi moni muu kuuluisa tai epäkuuluisa mies, kuka sattuu. Kuinka tämä on selitettävissä? Kuuluuko *Naisten Äänen* moraalisiin periaatteisiin esittää lukijakunnalleen joku kuuluisa oman sukupuolen indiviidi, joka Suomen yleisen, kirkollisen ja epäkirkollisenkin siveysopin mukaan on portto tai kuten kansa sanoo huora.”

Vastausta kysymykseensä siveellisesti loukattu lukija ei saanut *Naisten Äänen* palstoilla, mutta vastasiko Maikki Friberg tälle yksityisesti, sitä emme tiedä. Mutta sen tiedämme, että L. Onerva avusti edelleen aikansa suurinta naisasialehteä.

Lähde: *Kuin satakielten laulu, Suomalainen Naisliitto, Helsingin Osasto, 2007*

Todellinen taiteen tuntija

L. Onerva toimi *Helsingin Sanomien* avustajana ja aika ajoin vakinaisena kirjallisuus-, taide- ja teatteriarvostelijana. Taiteilijan jäämistössä on pieniä, käsilaukkuihin mahtuvia, kovakantisia muistikirjoja, joihin hän teki muistiinpanoja kierrellessään Ateneumis- ja taidegallerioissa.

Syksyllä 1917, jolloin Stenmanin taidegalleriassa oli Helena Schjerfbeckin suuri retrospektiivinen näyttely, Onerva kirjoitti *Sunnuntai*-lehden kritiikin, jossa osoittautuu ennustajaksi todetessaan tuolloin vaietusta taiteilijasta, ettei ”liene tosiaan liian aikaista, jos hänet nyt vedetään esiin ja annetaan hänelle se kunniapaikka Suomen taiteen Parnassolta, mikä hänelle oikeudenmukaisesti kuuluu, jos tunnustetaan, että hän, paras naismaalariimme, on samalla maamme kaikkein ensimmäisiä maalarineroja ja että hänen taiteensa kuuluu maailman taiteeseen. Kuinka ei häntä jo kauan sitten ole nostettu kilvelle? Siksikö, että hän on nainen?”

Lähde: *Eri kiva! Onerva – kaupungin naiset, Tammi 2010*

Omakuvat lievittivät ahdistusta

Kun L. Onervan arkistot avautuivat vuonna 2002, Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran varastoista löytyi tekstien ohella yllättäen piirroksia ja akvarelleja, jotka hän oli tehnyt 1940-luvulla Nikkilän sairaalassa. Kaksi vuotta myöhemmin ne olivat näytteillä Helsingin taidemuseossa Meilahdessa.

Taidehistoriaa opiskelleelle Onervalle maa-laaminen ei ollut vain terapiaa, vaan sillä oli taiteelliset tavoitteet, kuten omakuvista näkyy. Koko L. Onervan suku-tragedia on koottuna tuijottaviin, moittiviin silmiin: äidin mielisairaus ja sairaalassa olo, isän vararikko, oma elämäntragedia, alkoholi ja lääkkeet, painetta kestävämpö puoliso, josta ei ollut tueksi. Mielisairaalaan väärin perustein joutuneelle runoilijalle piirtäminen oli tapa selviytyä vaikean kriisin lävitse. ■
Lähde: L. Onerva — *Valvottu yö. Minerva Kustannus 2004*

Oikealla oleva kuva on Oulun idyllisestä Pikisaaresta, jossa on nykyään vireä taiteilijoiden ja käsityöläisten taiteilijayhteisö. Saaren vanhoja tehdasrakennuksia on kunnostettu heidän työ- ja asuintiloikseen.

Keskittä asiointisi
Nordeaan jo tänään.
Avainasiakkaanamme
saat henkilökohtaisen
pankkineuvojan.

Olet lämpimästi tervetullut asiakkaaksemme.
Soita 0200 3000 (pvm/mpm) ma–pe 8–20
(1.6.–28.8. ma–pe 8–18) tai käy osoitteessa
nordea.fi/tervetuloa.

Teemme sen mahdolliseksi

nordea.fi

Nordea

YHTEISTYÖN VOIMA PAIKALLISESTI JA VALTAKUNNALLISESTI

Suomalaisen Naisliiton Oulun Osaston 100-vuotisjuhlaseminaari
Oulun kaupungin kirjaston Pakkalan salissa, Kaarlenväylä 3

Ohjelma

- Klo 11.00 Tervehdysten vastaanotto kerhohuoneessa, 1. kerros
Klo 11.00 Ilmoittautuminen seminaariin aulassa
- Klo 12.00 *Esiintymisryhmä Gloria*
Klo 12.10 Seminaarin avaus,
Suomalaisen Naisliiton Oulun Osasto ry:n puheenjohtaja Tiina Tervaskanto-Mäentausta
- Kunniamerkit ja huomionsoitukset*
- Klo 12.30 100 vuotta yhteistyötä tasa-arvon puolesta:
Oulun osaston historiaa, sihteeri Kirsti Ojala
- Klo 13.00 Kahvitauko
Klo 13.30 *Runoesitys*
Klo 13.35 Yhteistyön voima valtakunnallisesti:
"Naisjärjestöjen työnsä tällä ja tulevaisuudessa, riittääkö voimat?",
ministeri Sirkka-Liisa Anttila, Naisjärjestöjen Keskusliitto ry:n puheenjohtaja
- Klo 14.10 *Runoesitys*
Klo 14.15 Yhteistyön voima paikallisesti:
"Yhteisöllisyyden ytimessä, verkoston voimaa kehittämiseen",
projektipäällikkö Suvimaria Saarenpää, Vares, vapaaehtoistoiminnan
ja vertaistuen resurssikeskus
- Klo 14.45 Seminaarin yhteenvedo,
puheenjohtaja Maija Kauppinen, Suomalainen Naisliitto ry
- Klo 15.00 Maakuntalaulu
- Klo 16.00 Tapahtuma varmistuu myöhemmin
- Klo 19.00 Juhlailallinen Radisson Blu -hotellin Siltasali-ravintolassa, Hallituskatu 1,
italialainen menu

3.10

Klo 10.00-12.00 Syyskokous ja päätöskahvit Radisson Blu -hotellissa, Hallituskatu 1

Ilmoittautuminen seminaariin ja kokoukseen **2.9.** mennessä oman yhdistyksen kautta Naisliittoon.
Erikoisruokavaliosta on ilmoitettava erikseen.

Osallistumismaksu seminaariin (sisältää kahvin/teen ja suolaisen palan) 10 euroa ja **illalliskortti** 30 euroa **9.9** mennessä yhdistyksittäin Suomalaisen Naisliiton Oulun Osaston tilille 110730 671184, viite 2105. Mahdollinen lahjoitus satavuotiaan Oulun Osastolle juhlatilille 110730-671184, viite 1009.

Majoitus Radisson Blu -hotellissa, Hallituskatu 1, 72 euroa/1 hh, 82 euroa/2 hh, 32 euroa/lisävuode.
Huonevaraukset Naisliiton kiintiöstä **2.9.** mennessä
puh. (08) 887 7886, email sales.oulu@radissonblu.com.

Oulun kaupungin tervehdys

Hyvät Suomalaisen Naisliiton kokousedustajat ja Minna Canth -seminaarin osallistujat!

Oulua pidetään Pohjois-Suomen pääkaupunkina. Aikojen saatossa lapset ympäri pohjoisen tulivat tänne kouluun. Merkittävä askel siihen, mitä kaupunki tänä päivänä on, otettiin, kun Oulu sai oman yliopiston 50 vuotta sitten. Pohjoinen osaavien ihmisten keskus on vetänyt ihmisiä puoleensa töiden ja opintojen perässä. Lähes 140 000 asukkaan kaupunkimme suurenee vuosi vuodelta.

Te, hyvät tapahtumavieraat, saatatte seminaarisanne ja vuosikokouksessanne löytää uusia ja mielenkiintoisia kehittämisnäkökulmia. Mutta ennen kaikkea uskon tapahtuman luovan rikastuttavaa vuorovaikutusta eri puolilta maata tulleiden ihmisten välille. Toivonkin, että nämä kaksi päivää Oulussa inspiroivat teitä entistä tiiviimpään yhteistyöhön ja ystävyYTEEN.

Suomalaisen Naisliiton Oulun osasto viettää 100-vuotisjuhlaansa ja valaissee laatimassaan historiikissa peräpohjalaisten naisten sitkeää puurtamista heikomprien puolesta. Onnistunut tavoitteisiin

pääsy edellyttää aktiivisista jäsenistöä ja pitkäjänteisiä järjestötoiminnan visioita.

Oulussa on ainutlaatuinen kulttuuri ja tekemisen ilmapiiri, mihin tekin pääsette osallisiksi lokakuun ensimmäisen viikonlopun aikana. Ilmapiiri näkyy erityisesti eri toimijoiden haluna tehdä tiivistä yhteistyötä ja joskus jopa yltiöpäisenä rohkeutena viedä ideoita eteenpäin. Oulu tunnetaan teknologiaosaamisestaan ja laajasta pyörätieverkostostaan, mutta kaupunkimme arvot - luovuus, rohkeus, yhteisöllisyys ja suvaitsevaisuus - näkyvät muun muassa kulttuuritoiminnoissa. Vaatimattomuuteen täällä ei ole tapana sortua, mistä kertoo se, että Oulussa soiteetaan ilmakitaraa maailmanrauhan puolesta.

Vaikka illat lokakuisen tapahtumanne aikaan ovat jo pimeitä ja koleita, toivon, että seminaarinne ja vuosikokouksenne inspiroivat jokaista osallistujaa. Nauttikaa Oulun ainutlaatuisesta ilmapiiristä ja toisten seurasta! Tervetuloa! ■

Sinikka Salo
apulaiskaupunginjohtaja

TEKSTI: TIINA TERVASKANTO-MÄENTAUSTA, KRISTIINA HAUKKAMAA JA KIRSTI OJALA

Suomalaista sisua äidiltä tyttärelle

Katri Heikkilä – aatemaailmani Isoäiti

Ensimmäinen tietoni Suomalaisesta Naisliitosta ajoittuu 1950-luvun alkuvuosiin, jolloin matkustin äidinäitini Katri Heikkilän kanssa Helsinkiin. Hän oli matkalla edustamaan Oulun osastoa Suomalaisen Naisliiton vuosikokouksessa, minä sukulaisvierailulle.

Yöjunan koliseva vaunu ja veturin vihellykset tekivät matkasta ikimuistoinen. Matka kesti 12 tuntia. Samaa hyttiin tuli myös Aune Messman, kokousedustaja hänkin.

Toinen, myöhäisempi muistikuva liittyy vierailuun tummasävyisessä asunnossa, jonka postiekspeditööri, neiti Lydia Hägg oli testamentannut Oulun Naisliitolle. Huoneistosta saadut rahat siirrettiin Vanhojen Palvelijoiden vanhainkotirahastoon, joka oli Oulun Naisliiton toiminnan kohde. Eläkelakia ei vielä ollut, ja koko ikänsä uskollisesti perheitä palvelleet naiset

joutuivat yhteiskunnan armoille lopettaessaan työnsä. Rahastoon kertyneet varat lahjoitettiin 1960-luvulla Oulun Diakonissalaitoksen perustamaan yksityiseen vanhainkotiin, josta yksi huone nimettiin palvelijoille. Oulun Naisliitto sai Vesperin vanhainkodin johtokuntapaikan, jota äidinäitini hoiti vuosina 1965-77. Tästäkin toiminnasta minulla on jo omia muistikuvia.

Isovanhempani ovat kotoisin Kainuusta. Isoisäni oli ensin metsätyönjohtaja, sitten piiripäällikkö. Isoäitini oli opiskellut käsityökoulussa ja Oulun kaupakoulussa. Hänen lapsuudenkotinsa Sotkamossa oli valistunut, nuorsuomalainen maatila, jääkäriliikkeen etappitalo. Talon nuoriso oli 1900-luvun alkupuolella kansanvalistusaatteen pohjalta syntyneiden nuoriso- ja urheiluseurojen perustajajäseniä.

Vuonna 1924 isovanhempien perhe muutti Ouluun, jossa äidinäitini veli, lakimieskoulutuksen saa-

OULU

Katri Heikkilä 75-vuotiaana.

nut livari Tervonen asui. Hän osallistui aktiivisesti Oulun poliittiseen, talous- ja koulutuselämään toimien muun muassa 1920-luvulla Oulun korkeakouluseuran sihteerinä. Seura loi perustaa Oulun yliopistolle.

Ehkä taustansa ansiosta äidinäitini osasi hakea kanavat ja ihmiset, joiden avulla eteni haastavissa tehtävissä.

Katri Heikkilän elinikäiset, parhaat ystävät olivat opettaja Alma Hirvelä ja Ellen Iisakka, naisliittolaisia hekin ja perheineen minulle jo lapsuudessa tuttuja. Myös Maikki Fribergin, Helle Kannilan ja Hilja Vilkemaan nimet iskostuivat tietoisuuteeni varhain. Minna Canthin ajatuksiin tutustuin teini-ikäisenä. Isoäitini osallistui ”täysillä” myös SOK-laiseen osuustoimintaan, joten Maiju ja Hannes Gebhardkin tulivat niminä tutuiksi.

Isoäiti oli 1950-luvulla kaksi kautta Oulun valtuustossa liberaalisen kansanpuolueen valtuuttamana sosiaalilautakunnan jäsenenä. Hän ajoi muun muassa heikkoon asemaan joutuneiden sotainvalidien perheiden asioita. Tästäkin minulla on omakohtaisia muistoja. Eli sain varttua varsin aatteellisessa ympäristössä.

Isoäidille naisliike merkitsi naisten koulutuksellista ja sen kautta taloudellista oikeudenmukaisuutta ja samanarvoisuutta sekä vastuuta heikommasta sisaresta. Hän osallistuikin aktiivisesti Suomalaisen Naisliiton toimintaan, tuli Oulun Osaston johtokuntaan 1927 ja oli sen puheenjohtajana 1934-1978 eli pe-

räti 44 vuotta. Naisliiton kunniapuheenjohtajaksi hänet nimettiin 1977.

Isovanhempani joutuivat uuden, vaativan tilanteen eteen vuonna 1945. Äitini kuoli syntyessään, eikä rintamalääkärinä toiminut isäni kyennyt sodan vammauttamana kantamaan vastuuta kolmesta lapsestaan. Viisivuotias sisareni lähti isän vanhempien hoitoon Helsinkiin, ja veljeni ja minä jäimme Oulun isovanhemmille.

Joustavasta, huumorintajuisesta kasvattajasta kerroo hänen sanontansa koskien pukeutumistani ”Tuosta ei ole ruma kaukana”. Sillä hän paikkasi sukupolvien välistä kuilua.

Sain pitää isoäidin kesään 1981 saakka, jolloin hän kuoli 91-vuotiaana. Isoäitiäni muistella nousee hallitsevaksi piirteeksi hänen yhteiskunnallinen valvutuneisuutensa, vastuuntuntonsa ja henkinen joustavuutensa.

Naisliitto lepäsi mielessäni muutaman vuosikymmenen, kunnes työssäni Oulun yliopiston kirjastossa törmäsin tuttuun logoon Minna-lehden kanssa. Kirjoittamisharrastukseni myötä olin tutustunut Holman Eevaan, jonka kautta sain Naisliiton takaisin. Ellen Iisakan haltuuni luovuttama Oulun Naisliiton kahvipannu alkoi ”porista”. Höystöistä ei ole pulaa. Naisena elämiseen liittyviä, ajanhengen mukanaan tuomia asioita ja ongelmia riittää monimutkaistuvassa yhteiskunnassamme.

Yhtenä muiden joukossa olen enemmän.

Maj-Lis Tervaskanto – perintönä viiden lyran koru

Kun nuorin lapsistani pääsi ylioppilaaksi, sain äidiltäni Maj-Lis Tervaskannolta kultaisen viiden lyran korun. Äiti oli seitsenlapsisen perheen toiseksi vanhin lapsi. Perhe asui Oulussa. Pappa oli töissä kirjapainossa, mummo kotona lasten kanssa. Vaikka varallisuutta ei ollut liiaksi, kaikki lapset kävivät koulua. Äitini meni kansakoulun jälkeen oppikouluun. Lukiota hän kävi sota-aikana ja pääsi ylioppilaaksi poikkeusoloissa. Koulun käynnin lomassa hän oli töissä pikukulottana muun muassa saksalaisessa sotasairaalsassa. Äiti unelmoi lääkärin ammatista, mutta siihen ei ollut varaa. Niinpä toiseksi paras vaihtoehto oli sairaanhoitajakoulu. Isotätini oli myös sairaanhoitaja, jolta äiti sai varmaankin kannustusta valintaansa. Äiti muutti Helsinkiin, ja elämä sairaanhoitajakoulun opiskelija-asuntolassa alkoi.

Kotona Oulussa äiti kävi loma-aikoina. Keran paluumatkalla samaan hyttiin oli myyty vahingossa makuupaikkalippu miehelle. Sekaannusta selvitetäessä he tutustuivat ja tekivät treffit. Mies oli tuleva isäni, matematiikan opettaja. Äidin valmistuttua he menivät naimisiin. Perhe muutti isän työn perässä ensin Vääkseen, sitten Kuhmoon, jossa isäni toimi koulun rehtorina. Sieltä perhe palasi molempien synnyinpaikkakunnalle Ouluun, jossa syntyi vielä kaksi lasta, minä viimeisenä hännänhuippuna poikajoukon tädentäjäksi. Oulussa äitini jatkoi opiskelua valmistuen terveysisareksi. Oma työura alkoi. Meitä lapsia kaitsevia päivisin isotätimme.

Kultaisen lyyrakoruni äitini sai mummoltani, isäni äidiltä. Hänelläkin oli viisi lasta, lyyrat hän oli perinyt omalta äidiltään. Mummo ja hänen neljä nuorempaa sisarustaan saivat kaikki valkolakin aikana, jolloin se oli arvokas saavutus ainakin tytöille. Vaarini oli matematiikan opettaja, ja myös mummo valmistui opettajaksi Jyväskylän seminaarista. Perhe muutti Varsinais-Suomesta Ouluun, jonka tyttölyseoon vaari tuli opettajaksi. Mummo oli ruotsalaisen koulun opettaja. Jäättyään 50-vuotiaana leskeksi hän kasvatti ja koulutti viisi lastaan. Perhe piti yhtä ja vaikeista ajoista selvitettiin. Omasta hyvinvoinnistaan mummo piti huolen osallistumalla ahkerasti muun muassa järjestötoimintaan. Luonnonsuojelu oli lähellä sydäntä ja pitsin virkkaus rakas harrastus.

Oma äitini jäi leskeksi 45-vuotiaana isäni kuoltua vakavaan sairauteen. Itse olin tuolloin 15-vuotias. Perhe oli voimavara, joka varmaan auttoi äitiäkin. Sen lisäksi äiti osallistui aktiivisesti järjestöelämään. Ammattiyhdistystoiminta sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajaliitossa poiki lukuisia muita kiinnostuksen kohteita. Kun Suomalaisen Naisliiton Oulun

Lyyrakoru on siirtynyt perintönä äidiltä tyttärelle jo kolmessa sukupolvessa.

Osastoa alettiin 1980-luvun alussa herätellä uudelleen henkiin, äitini oli yksi aktivisteista. Naisliiton toiminta käynnistyi. Kokouksia pidettiin, järjestettiin seminaareja ja osallistuttiin kattojärjestön toimintaan. Äitini oli aluksi yhdistyksen rahastonhoitaja, myöhemmin pitkäaikainen sihteeri. Hän toimi myös Naisliiton hallituksessa. Aktiivinen toimija palkittiin kultaisella ansiomerkillä, ja hän sai myös yhdistyksen kunniajäsenen arvon.

Minustakin tuli sairaanhoitaja ja erikoistuin terveydenhoitajaksi. Myös minulle syntyi viisi lasta. Tein töitä ja hoidin lapsiani, mutta olin mukana myös järjestötoiminnassa. Minua kiinnosti terveys, hyvinvointi ja naiseus. Perin äidiltäni hallituspaikan terveydenhoitajayhdistyksessä, mutta Naisliiton Oulun Osaston toimintaan tulin vähitellen mukaan. Alku-aikoina osallistuin varainhankintatempauksiin, joista on jäänyt mieleen vohveleiden paisto oululaisessa puistossa. Jatkoisin opintojani Oulun yliopistossa ja opiskelin sivuaineena naistutkimusta. Äitini pyysi minua kertomaan siitä yhdistykselle, ja alustin aiheesta myös Minna Canth -seminaarissa. Jossakin vaiheessa liityin jäseneksi Oulun Osastoon. Minusta oli mukavaa, että äidillä ja minulla oli yhteinen harrastus. Se lähensi ja tuntui hyvältä.

Vuodet kuluvat nopeasti. Olen ollut vuodesta 2002 Suomalaisen Naisliiton Oulun osaston puheenjohtaja. Yhdistyksemme toimii vireästi. Olemme saaneet uusia jäseniä ja kehitämme toimintaamme. Yhteinen päämäärä ihmisten tasa-arvosta ja hyvinvoinnista yhdistää ja kiinnostaa edelleen. Äitini on 85-vuotias. Kuljemme yhdessä kokouksissa ja muutenkin pidämme tiiviisti yhteyttä. Perhe ja toisista välittämisen ovat tärkeitä. Mummo on lapsilleni rakas. Kokeemukset elämästä, sen päämääristä ja niiden saavuttamisesta välittyvät yhteisissä tarinatuokioissa.

Kultaiset lyyrat välittävät minulle tärkeiden naisten ja heidän perheidensä arvomaailmaa. Naisen polku on edelleen mutkaisempi kuin miesten. Päästäkseen elämässä eteenpäin naisen on tehtävä paljon työtä. Olen oppinut, että omalla esimerkillä voi siirtää tasa-arvoisen mallin sukupolvelta toiselle, tytöille ja pojille. Äitini positiivinen elämänasenne on auttanut minua selviytymään vastoinkäymisistä ja murheista. Hän on ollut esimerkkinä, miten kaikkia ihmisiä pitää arvostaa katsomatta heidän sosiaaliseen taustaansa, sukupuoleensa ja uskontoonsa. Poikien kanssa kasvaneena en koskaan omaksunut alistuvaa, segregoitunutta käsitystä naiseudesta. Kiitos äidille, mummolle, isotädille ja muille sukuni rohkeille naisille siitä, että sain hyvät naiseuden eväät. Kiitos kuuluu myös isälle ja veljille. Tekin olit- te tärkeitä peilejä.

Äiti ja tytär eli Maj-Lis Tervaskanto ja Tiina Tervaskanto-Mäentausta.

Liisa Päätalo – talvisodasta tekniikan tuuliin

Liisa Päätalo syntyi Posion Sirniössä maaliskuussa 1940, vain pari viikkoa talvisodan päättymisen jälkeen. Alue oli sotatoimialuetta ja suurin osa kyläläisistä evakossa. Hänen äitinsä Aili Alasirniö raskaana oleva nainen, jäi Sirniöön hoitamaan kotitaloa ja karjaa. Äiti oli myös lotta, joka kävi valvontavuorolaan IV:ssä.

Liisa Alasirniö kävi kansakoulun Sirniössä ja kaupakoulun Kajaanissa. Hän avioitui 19-vuotiaana taivalkoskelaisen Martti Päätalon kanssa. Perheeseen syntyi kolme tyttäret, jotka Liisa hoiti kotiäitinä lasten kouluun menoon asti.

Puhelinliikennettä automatisoitiin Suomessa 1970- luvulla. Liisa oli onnekas päästessään Taivalkosken kunnan tekniselle osastolle toimistotyöhön. Työn ohessa hän opiskeli ja valmistui vuonna 1994 Tampereen yliopistosta yhteiskuntatieteiden maisteriksi. Sivutoimiselle matkaoppaalle oli loogista pohjata gradussaan, millaiset ihmiset olivat kiinnostuneet Kalle Päätalosta ja tämän kirjojen taivalkoskelaisista maisemista.

Kolmas työura alkoi 1995 Taivalkosken kirjastotoimenjohtajana, ensin sijaisena, sitten vakituise-
na. Työ kirjastossa oli haastava ja työntäyteistä, mutta kiinnostavaa. Kirjastossa käynnistettiin tuolloin aineiston siirtäminen tietokantaan. Eläkkeelle Liisa jäi vuonna 2002.

Seitsemän vuotta aikaisemmin Liisa Päätalo oli saanut Suomen Leijonan Ritarikunnan ansioristin.

Liisa Päätalo on toimittanut useita kotiseutuaiheisia kirjoja. Tuomo Horsman ja Antti Heikkilän kanssa syntyi veteraanimatrikkeli Isänmaan asialla - Taivalkoskelaiset sodassa (1996), toisena Sirniön kylän historia (1993), johon tiedot kerättiin kansalaisopiston piirissä, ja kolmantena Talojen ja ihmisten historiaa Metsäkylästä (1996), sekin kansalaisopiston kylähistoriapiirinä. Viimeisin on vuonna 2004 ilmestynyt Sirniöläisiä sotavuosina 1939-1944 - Kirjeet kertovat. Teos pohjautuu Liisan isän ja äidin sota-aikaiseen kirjeenvaihtoon.

Liisa on taitava käsistään, esimerkiksi viime talvena hän kutoi Eliel Saarisen suunnitteleman Ruusu-ryijyssä. Käsityöharrastuksen hän perinyt äidiltään, jonka käsitöitä on pysyvästi esillä Liisan syntymäkodissa Posion Sirniön Heikkilässä, joka on Seppäpäivien pitopaikka. Tänä kesänä Perikamariin on järjestetty pienimuotoinen, viiden polven naisten näyttely. Käsityöharrastuksen lisäksi lukeminen ja liikunta ovat Liisa Päätalolle tärkeitä, samoin järjestötyö Päätaloseurassa. Hän osallistuu myös Suomalaisen Naisliiton seminaareihin ja tapahtumiin. Olemme Oulun osastossa iloisia, että olemme saaneet Taivalkoskelta saakka joukkoomme lisäväriä, ja toivotamme onnea 70-vuotiaalle Liisalle. ■

Liisa Päätalo Sirniöläis-kirjansa julkistamistilaisuudessa Taivalkosken kirjastossa. Tyttärentytär Marjaana Ahokumpu lukee katkelmia äidin, serkku Esko Kylmäluoma isän kirjeistä.

Hämeenlinna kasvaa nyt sisäänpäin

Hämeenlinna kasvoi reunoiltaan toissa vuonna, jolloin siihen liittyi viisi ympäruskunta ja niiden 16 600 asukasta. Nyt kaupunki keskittyy parantamaan keskustan vetovoimaa.

Päivi Salorannan mukaan Hämeenlinnassa kuunnellaan asukkaita aidosti.

"Hämeensaari, linja-autoasema, eteläranta, Vanha Panimo, Laivaranta, Keinusaari, Asemanseutu, Varikonniemi... ja tietysti kauppakeskus, Hämeenlinnan tilaajajohtaja, asemakaava-arkkitehti **Päivi Saloranta** luetteli Wetterin (entinen Wetterhoff) auditoriumiin maalikuussa kokoontuneille naisliittolaisille kohteita, joiden ilmettä kaupunki uudistaa lähivuosina.

Suurin ja eniten kaupunkilaisia puhuttavin hanke on Helsinki–Tampere-moottoritien päälle rakennettava kauppakeskus, yli 50 000 neliömetrin rakennuskompleksi, josta on kaupungissa taitettu peistä puolesta ja vastaan.

Nyt kaava on vahvistettu. Kaupunki valmisteleekin kunnallistekniikkaa, ja alkusyksyllä hankkeen rakennuttajan, ruotsalaisen NCC:n, odotetaan vahvistavan mukaantulonsa. Kauppakeskus valmistunee 2014.

Kauppakeskus yhdistää kaupungin

"Moottoritie on raitio, joka jakaa kaupungin kahtia", Päivi Saloranta perusteli tien päälle rakennettavia asuin- ja kauppakortteleita. "Kauppakeskus tulee yhdistämään läntiset kaupunginosat keskustaan ja luo samalla akselin, jonka toisessa päässä on kulttuuri-keskus, Verkatehdas.

Hämeenlinna ei ole suinkaan moottoritien katta-

misessa Suomen ykkönen. Rovaniemi on jo saanut omansa, Revontulen, Helsinki Kamppinsa ja Vantaakin sellaista suunnittelee. Nykysuuntaus on, että autot ja bussit ovat katujen alla, ihmiset kaduilla ja au-ringossa.

Mutta ennen kuin kauppakeskusta päästään rakentamaan, kaupungin on hoidettava alueen infrastruktuuri eli perusrakenne kuntoon.

"Myös moottoritien kattaminen ja sen päälle rakennettavat asuinalot, hotelli, liikekeskus, torit ja pysäköintihalli edellyttävät melkoisia liikennejärjestelyä", Päivi Saloranta kertoi. Kaksi moottoritien ylittävää siltaa uusitaan ja sen viereiset kadut muutetaan kaksisuuntaisiksi. Moottoritien alittavat tunnelit puretaan ja kevyen liikenteen väyliä parannetaan. Tavoitteena on, että lähiasukkaiden on helppoa ja turvallista tulla kauppakeskukseen. Ihmisten on voitava elää myös ilman autoa.

Etelärannan suunnitelmat huolestuttavat

Naisliittolaiset katselivat puheenjohtajansa **Ritva Rysän** kanssa uteliaan tyytyväisinä Päivi Salorannan luonnoksia uudesta hankkeesta. On hyvä, että keskustaan saadaan suuri kauppakeskus vastapainoksi Tiiriön liikekeskittymälle. Jos uuteen keskukseen saataisiin laadukas ruokakauppa – Stockmannista haaveillaan – paljon erikoisliikkeitä ja gourmetravintola, se piristäisi ihmeesti ydinkeskustaa. Eikä ruokahallikaan olisi pahasta!

Myös kaupungin suunnitelmat siistiä eteläistä Hämeenlinnan tuloväylää ja tehdä Paasikivenkadusta bulevardimainen, ilahduttivat naisia. Suunnitelmiensa mukaan Hämeensaari säilyy valtaosin ulkoilu- ja virkistysalueena, mutta sen liikerakennusten ja pysäköintialueen tilalle tulee asuinrakennuksia – nythän kaupungin kauneinta järvimaisemaa hallitsevat autot. Linja-autoasema säilyy nykyisellä aukiolla, mutta uudistettuna. Sen sijaan suunnitelmat rakentaa etelärannalle lisää asuntoja huolestuttivat kuulijoita.

Päivi Salorannan mukaan huoli on turha, sillä - jos rannalle rakennetaan - asunnot ovat matalia rivitaloja, jotka eivät rajoita takana asuvien näköalaa. Hämeenlinnan vahvuuksia ovat Vanajaveden rakentamattomat rannat ja historiallinen ilme. Niiden toivoisi säilyvän. ■

Tutuiksi ramadan ja kosher

Vaasa on monikielinen ja -kulttuurinen kaupunki. Kaupungissa puhutaan 58 kieltä ja tunnustetaan kymmeniä uskontoja. Koska toisen ihmisen ymmärtämisessä ja hyväksymisessä on tärkeää ymmärtää hänen uskonsa, Vaasan Suomalainen Naisklubi tutustui kahteen meille vähän vieraampaan uskontoon: islamiin ja juutalaisuuteen.

Afgaanisisarukset Elaha ja Lema Mamuzai Vaasan Suomalaisen Naisklubin jäsenillä.

Islamilaisillan vieraina olivat Vaasan Unifemin puheenjohtaja **Hilkka Vuorensivu** ja kaksi nuorta afgaanipakolaisnaista, sisarukset **Elaha** ja **Lema Mamuzai**. He kertoivat tarinansa erinomaisella suomen kielellä, ujosti, mutta selvästikin ylpeinä taustastaan.

Perhe oli lähtenyt Afganistanista isoisä ja täti mukanaan talebanien tultua valtaan, ollut aluksi Moskovassa, josta tullut kiintiöpakolaisena Suomeen ja

asettunut Vaasaan 2003. Tyttöjen vanhemmilla on korkea koulutus, mutta Suomesta he eivät ole saaneet sitä vastaavia töitä. Afganistanissa heitä oli myös vainottu, sillä Maliha-täti toimi tyttökoulun rehtorina. Perheen ehdoton auktoriteetti on isä, jolta tytöt hakevat hyväksymisen tärkeisiin asioihin. Isä on perheen pää ja hänen sanansa laki. Määräysvaltansa hän peri isältään, joka kuoli Vaasassa ja haudattiin muiden uskontokuntien hautausmaalle islamilaismenoin.

Rukoushetki viisi kertaa päivässä

Afgaanitytöt eivät käytä huivia ja muutenkin vieroksuivat talebanien tapaa peittää naisen vartalo. Huivi tai burkha ei ole heille tärkeä, mutta muutoin he pukeutuvat asiallisesti, eikä bikineissä uimarannalle menotule kysymykseen. Tärkeää sen sijaan on rukoushetki viisi kertaa päivässä ja paaston, ramadanin, noudattaminen. Islamilaisten tapojen vaaliminen on heille niin tärkeää, etteivät he voi kuvitella seurustelevansa tai perustavansa perhettä suomalaispojan kanssa. Liioin he eivät aio luopua uskostaan ja sen velvoitteista.

Uskonnon opetuksen tytöt ovat saaneet kotoaan. Äidit opettavat tyttäriään, isät poikiaan. Koulussa he osallistuvat elämäntapakoulutukseen. Koska muut siihen osallistuvat ovat lähinnä uskonnottomia, heidän näkemyksensä ovat ristiriidassa islamilaisen autoritäärisen jumaluskon kanssa, mikä herättää kiivaitakin keskusteluja. Tytöt ovat kuitenkin hienosti sopeutuneet suomalaisiin tapoihin ja tavoitteisiin. Vaikka uskonto kuuluu Elahan ja Leman elämään toisin kuin suomalaisilla, opiskelu ja ammattiin valmistuminen ovat heille yhtä tärkeitä.

Muslimien tärkeitä juhlia ovat paastoajan loppuminen eid ramazan, jolloin juhlitaan ja syödään hyvin kolme päivää. Parin kuukauden päästä siitä on toinen juhla, bairam qurban, joka kestää seitsemän päivää. Muslimien uutta vuotta juhlitaan 21.3., heidän ajanlaskunsa mukaan elämme vuotta 1388. Perinteiset häät ovat suuri juhla, johon osallistuu jopa 400 henkeä.

Traditiot tärkeitä juutalaisuudessa

Juutalaisuuteen tutustuminen oli yhtä mielenkiintoista. Naisklubin ohjelmatoimikunnan puheenjohtaja **Pirjo Kukkohovi** oli ansiokkaasti hankkinut rautaisannoksen juutalaistietoutta ja saanut illan vieraaksi Vaasasta Israeliin muuttaneen ja siellä 11 vuotta asuneen, juutalaisuuteen kääntyneen **Kia Palosen**, jonka äiti on klubin aktiivinen jäsen.

Traditioiden merkitys juutalaisuudessa on erittäin vahva, ja ne kaikki tukevat yhteyttä Jumalaan, Israeliin ja tooraan, juutalaisten pyhään kirjaan. Kia Palonen korosti uskonnon iloisuuden merkitystä ihmisten arjessa ja kertoi eri traditioiden taustoista ja merkityksestä niin elävästi, ettei kenellekään jäänyt epäselväksi, missä on juutalaisuuden vahvuus. Traditioiden vahva merkitys on tukenut juutalaisuuden säilymistä merkittävänä uskontona, vaikka sen edustajat ovat hajaantuneet ympäri maailmaa.

Juutalaistähti.

Juutalaiset elävät ajanlaskunsa mukaan vuotta 5770, joka jakautuu 13 kuukauteen. Viikoittainen pyhä "sabatti" alkaa perjantai-illan auringon laskusta ja päättyy lauantai-illan auringon laskuun. Vuodessa on 15 merkittävää uskonnollista juhlaa, joihin jokaiseen liittyy traditioiden lisäksi määrätynlainen ateria. Yleensäkin ruokaan liittyy tärkeitä sääntöjä siitä, mikä ruoka on kellosta kosher-ruokaa.

Jälkimmäisiä

Kahden uskonto-aiheisen illan jälkeen moni naisklubilainen jäi miettimään naisen roolia näissä uskonnoissa. Islamissa nainen on nöyrä miehen tahtoon alistuja, mutta samalla vahva perinteen ylläpitäjä ja kasvattaja. Juutalaisuudessa taas nainen on – kuten vihkikaavassa sanotaan – "miehen koti" ja tasavertainen kaikessa, myös maanpuolustusvelvoitteessa.

Mitä näissä uskonnoissa jäi päällimmäisenä mieleen? Ehkä se, että molempien uskontojen yhteiskunnallinen merkitys on vahva. Ja myös kysymys, osaammeko me suomalaiset arvostaa omaa uskontoamme yhtä vahvana tukena kuin nämä naiset. ■

"Uskonto on kuin kynttilä monivärisen lyhdyn sisällä. Jokainen katselee sitä oman värinsä kautta, mutta kynttilä on aina sama."
Mohammed Nagubin

Väkivallan monet kasvot

Naiset ovat perinteisesti olleet väkivallan kohteina, mutta nykyisin he ovat yhä useammin myös tekijöinä. Enää ei tarvitse olla kiltti tyttö, voi olla myös hyvä jätkä.

Suomalaisen Naisliiton Alatornion osasto järjesti Torniossa maaliskuussa seminaarin, jossa puhuttiin väkivallasta ja sen uusista muodoista. Asiantuntijoina olivat terveystieteen maisteri **Varpu Wiens** ja psykiatrian sairaanhoitaja **Marianne Karttunen** Länsi-Pohjan sairaanhoitopiiristä, seksuaaliterapeutti **Maaret Kallio** Väestöliiton Seksuaaliterveysklinikalta ja Väkivaltarikosyksikön johtaja **Kari Tolvanen** Helsingin poliisilaitokselta.

Onnistuneen, vilkasta keskustelua herättäneen seminaarin avasi osaston puheenjohtaja **Marja-Riitta Tervahauta**, päätössanat lausui sosiaalityöntekijä **Ilpo Kuva** Tornioista.

Nuorten humalajuominen kasvaa

Nuorten ja lasten mielenterveysongelmista puhuivat Varpu Wiens ja Marianne Karttunen kertoivat, että nuorten humalajuominen on kasvanut ja sukupuolierot kaventuneet. Joka viidennellä nuorella on jonkinasteisia mielenterveysongelmia. Puberteetti on aikaistunut ja seksuaalinen kaltoinkohtelu lisääntynyt. Itsemurha koskettaa ympäristössään 60 ihmistä.

Alustajat korostivat perheen merkitystä. Suomalaisissa perheissä on muita Pohjoismaita enemmän perheväkivaltaa ja runsasta päihteiden käyttöä. Köyhien lapsiperheiden osuus väestöstä on lisääntynyt. Myös nuorisotyöttömyys ja huostaanottojen kasvaminen

huolestuttavat.

Ongelmien ratkaisun perusasioita ovat niiden tunnistaminen, aito läsnäolo, luottamus, kuuntelu ja avun antaminen. Aikuisten on huolehdittava lapsista ja nuorista riittävästi ja tuettava heitä konkreettisesti. Myös koululla on tärkeä merkitys nuorten selviytymisessä. Pienet luokkakoot ja ryhmän pysyvyys ehkäisevät ongelmia.

Seksuaalista väkivaltaa ehkäistävä

Seksuaalisesta väkivallasta vaietaan edelleen. Kahden tabun, seksuaalisuuden ja väkivallan, kohtaaminen on ammatti-ihmisillekin vaikeaa. Väestöliiton seksuaaliterapeutti Maaret Kallio käsitteli puheenvuo-

Varpu Wiensia (vas.) ja Marianne Karttusta huolestuttaa nuorten lisääntynyt humalajuominen.

Maaret Kallio korostaa, että seksuaalinen väkivalta on aina vakava asia.

Kari Tolvasen mielestä myös naisten ympärileikkaukset ovat kunniaväkivaltaa.

rossaan aihetta uhrin kohtaamisesta ennaltaehkäisyyn. Moni seksuaalisen väkivallan uhri jää liian usein yksin kokemuksensa ja tuskallisten oireiden kanssa.

Seksuaalinen väkivalta loukkaa aina toisen itsemääräämis- ja seksuaalioikeuksia. Usein tekijä on uhrille tuttu tai läheinen ihminen, joka on häivyttänyt normaalin ja epänormaalin rajaa niin, että uhrin on vaikea tunnistaa, milloin hän on joutunut seksuaalista väkivallan kohteeksi.

Seksuaaliseen väkivaltaan on aina suhtauduttava vakavasti. Jotta uhri voi eheytyä, hänellä on oikeus saada läheistensä, ammattilaisten ja yhteiskunnan apu. Lapsille ja nuorille on opetettava turvataitoja, joiden avulla he tunnistavat seksuaalisen kaltoin kohtelun varhaiset tilanteet ja osaavat hakeutua turvallisten aikuisten huomaan. Maaret Kallio muistuttaa, että alle 18-vuotiaan uhrin tapauksessa laki velvoittaa aina tekemään lastensuojeluilmoituksen poliisille.

Kunniaväkivalta vielä aika uutta

Helsingin väkivaltarikosyksikön johtaja Kari Tolvanen totesi, että suurimmalla osalla ihmisistä menee hyvin, mutta huono-osaisilla todella huonosti. Naisten väkivaltaisuus on lisääntynyt selvästi. Kodeissa tapahtuvista törkeistä pahoinpitelyistä ja tapon yrityksistä lähes puolet on naisten tekemiä. Lapsiin kohdistuvan väkivallan tekijät ovat usein naisia.

Perinteisten murhien, tappojen ja muiden väkivaltatekojen lisäksi Suomeenkin on tullut uusia väkivallan muotoja: kunniaväkivaltaa, rasistisia ja viharikoksia, murhasarjoja, sieppauksia ja kouluväkivaltaa. Kunniamurhia ei meillä ole onneksi vielä tapahtunut, mutta maailmassa niitä tehdään tuhansia vuosittain.

Kunniaväkivaltaa on vaikea tunnistaa, sillä se tapahtuu suvun sisällä ja tekijänä on naisen isä tai veli. Kunniaväkivallaksi on katsottava myös naisten ympärileikkaukset ja avioliittoon pakottamiset. Valitettavasti kunniaväkivallan uhriksi joutunut on yleensä se, joka joutuu pakenemaan, kun uhkaajana on suku. Jotta maahanmuuttajaisille voitaisiin jakaa tietoa ja koulutusta, heidät pitäisi tavoittaa, mikä on vaikeaa. Tässä eri toimijoiden yhteistyö on tärkeää.

Yhteiskunnan tukiverkostot ohenevat

Suomalaiset ovat läntisen Euroopan väkivaltaisimpia itse ja toisia ihmisiä kohtaan. Alkoholin ja päihitteiden käyttö selittävät osan väkivallasta, mutta eivät kaikkea. On helppo ennustaa, että väkivallan määrä lisääntyy, jos yhteiskunnan tukiverkot ohenevat nykytahtiin. Terveyspalvelut ovat heikentyneet, perusopetuksen laadusta ja oppilashuollosta tingitään, oppilaiden ryhmäkokoja suurennetaan. Tämä kasvattaa eriarvoisuutta ja lisää nuorten syrjäytymistä. Myös väkivaltaviihteen ihannointi lisää väkivaltaa. Ja rasismi lisääntyy, kun kotouttamisella ei onnistuta liittämään maahanmuuttajia suomalaiseen yhteiskuntaan.

Vaikka väkivallalle on vaikea laskea hintaa, se tulee yhteiskunnalle kalliiksi. Väkivalta koskettaa uhrin lisäksi omaisia ja läheisiä ja kasvattaa kansalaisten turvattomuutta. Kannattaisikohan päättäjien unohtaa hetkeksi kustannustehokkuus! ■

Seminaari oli osa Alatornion Osaston laajaa, oikeusministeriön rahoittamaa turvallisuushanketta Naisten oikeus turvalliseen arkeen ja tulevaisuuteen. Sen tavoitteena on muuttaa asenteita väkivallan vastaisiksi levittämällä tietoa lainsäädännöstä ja erilaisista suojautumiskeinoista. Väkivallan kohteiksi joutuneita pyritään tukemaan.

Tornion naiset suukoulussa

Puhdas suu ja terveet hampaat lisäävät yleisterveyttä, mutta se vaatii niiden jatkuvaa hoitoa. Oikotietä puhtaaseen suuhun ei ole.

Tämän oppivat Alatornion naisliittolaiset torniolaisen suuhygienisti **Tuija Kohosen** suukoulussa SHG-palvelu Suunvuorossa.

”Suukoulun terveystalutus on tärkeää, sillä suun hoitoa osana hyvinvointia ei vielä täysin tiedosteta”, Osaston puheenjohtaja **Marja-Riitta Tervahauta** perusteli naisliittolaisten käyntiä suukoulussa.

Sylki suojaa suuta

Syljellä on tärkeä merkitys suun limakalvojen, hampaiden ja ikenien terveydelle. Moni astma-, allergia-, verenpaine- ja särkylääke vähentää syljen eritystä. Kun syljen erityis vähenee, suu kuivuu. Kuiva suu altistaa sieni-infektioille ja kariekselle eli hampaiden reikiintymiselle.

Tuija Kohonen arvioi, että kuivasta suusta kärsii jopa 300 000 suomalaista.

Sylki sisältää tärkeitä suoja-aineita bakteereita, vi-

ruksia ja ärsykeitä vastaan, eli se suojaa ja huuhtoo suuta. Syljen huuhtova vaikutus vähenee kuitenkin kuivassa suussa. Suun pH muuttuu happamammaksi ja suu maistuu pahalle. Nielemisvaikeudet ovat yleisiä, ja puhekin voi vaikeutua. Tulee tunne, että kieli tarttuu kitalakeen.

Tässä auttavat usein kotikonstit. Suolavedellä kurlaus on vanha suomalainen tapa, joka desinfioi ja raikastaa koko suontelon. Oliivi- ja rypsiöljy sitovat kosteutta ja rasvaavat suun limakalvoja. Suuta suojaa myös ksylitolipastilli tai -purukumi, joka estää hampaiden reikiintymistä ja bakteerien kasvua.

Bakteerit pesivät suussa

Karies on maailman yleisin infektiosairaus. Sitä voidaan ehkäistä hyvällä suuhygienialla, fluorihammas-tahnalla, ksylitolituotteilla ja vähentämällä sokerin käyttöä.

Myös hampaiden valkaisu kuuluu suun hyvinvointiin, toteaa suuhygienisti Tuija Kohonen.

”Mutta hyväkään kotihoito ei yksin riitä, vaan ker-
ran, pari vuodessa ne on perusteellisesti puhdistet-
tava”, Tuija Kohonen muistuttaa. Siihen kuuluu suun
terveystarkastus, hammaskiven poisto, pastapuhdis-
tus ja fluorihoido.

Suussa on satoja bakteerilajeja. Sienet ja bakteerit
aiheuttavat monia hammas-, ien- ja limakalvotuleh-
duksia. Jos suun hygieniasta ei huolehdita, bakteerit
joutuvat hengityselimiin, jatkavat matkaa verenkie-
rtoon ja voivat kulkeutua lopulta sydämeen. Hammas-
peräinen tulehdus on vaarallista varsinkin sydänpol-
tilaille.

lentulehduksen oireita ovat verenvuoto hampaita
harjattaessa, ikenien punoitus, turvotus ja arkuus. Mui-
ta suualueen sairauksia ovat hengitysteiden tuleh-
dukset, hampaiden särky, kipu ja vihlonta. Hampaat
voivat heilua, lohjeta ja lopuksi irrota. Plakki eli bak-
teerimassa muuttuu hammaskiveksi syljen ja baktee-
rien aineenvaihdunnan myötä.

Suun limakalvot ovat erityisen herkkiä tulehduksil-
le. Suuhun voi tulla huonosti paranevia aitoja eli suun
limakalvohaavaumia ja huuliherpestä.

Yskänrokko on herpes simplex -viruksen aiheut-
tama rakkulatauti, joka esiintyy huulien lisäksi pos-
kien limakalvoilla, ikenissä ja kielessä kellertävinä
haavaumina. Huuliherpes tarttuu kosketus- tai pisa-
ratartuntana ihmisestä toiseen.

Puhdas suu voi hyvin

”Hyvä suuhygienia on yhtä tärkeää kuin käsien pesu”,
Tuija Kohonen muistuttaa ja toteaa, ettei oiko-
tietä puhtaaseen suuhun ole.

Hampaat harjataan matalavaahtoisella fluori-
hammastahnalla kahdesti päivässä. Hammaspro-
teesit pestään astianpesuaineella, desinfioidaan ja
kuivataan hyvin, eikä niitä ei saa koskaan liottaa vesi-
lasissa. Suun päivittäiseen perushoitoon kuuluu lisäk-
si hammasvälien puhdistus hammaslangalla, -tikulla
tai hammasväliharjalla. Kieli puhdistetaan kielenpuh-
distajalla. Hammasharja pitäisi vaihtaa kolmen kuu-
kauden välein, sillä siinä asuu aina pöpöjä.

Tarkastettavana oleva Marja-Riitta Tervahauta ker-
too, että hänellä hampaiden pesu kaksi kertaa päi-
vässä ja hammaslangan tai -väliharjan käyttäminen
kuuluu suun perushoitoon, josta ei tingitä.

Suuvesien käytössä kannattaa käyttää harkintaa ja
tarvittaessa kysyä neuvoo esimerkiksi suuhygienistilta.
Kuivalle suulle valitaan kosteuttava, suun tulehduksia
desinfiointiva suuvesi.

Hyvä ravinto vähentää limakalvovaurioita ja suun
kuivumista. Kotimaiset marjat, hedelmät ja vihannek-
set tuovat terveyttä ja purtavaa suuhun. Suun hyvin-
vointia voi vahvistaa myös vitamiinillisillä: A-vitamiinia
ientulehduksiin, C-vitamiinia, jos hampaat liikkuvat ja
ikenet vuotavat verta, B-vitamiinia kipeisiin limakal-
voihin.

Tuija Kohonen opastaa Liisa Lindholmia suun
kotihoitossa.

Valkoinen on hampaiden väri

Kahvi, tee, punaviini ja tupakka värjäävät hampaita.
Ikkääntyminen taas tummentaa niitä.

Hampaiden valkaisu auttaa, kun hammasharja ei
enää riitä. Eikä valkaisu ole vain missien etuoikeus,
sillä se on esteettistä hammashoitoa. Se poistaa vär-
jäytymät ja palauttaa hampaiden alkuperäisen val-
koisuuden kiillettä vahingoittamatta.

Ennen valkaisua suuhygienisti tarkastaa suun ter-
veyden, puhdistaa hampaat hammaskivestä ja bak-
teeripeitteestä ja hoitaa paikkojen saumavuodot ja
reikiintyneet hampaat.

Kun hampaat on valkaistu, niistä on Tuija Kohosen
mukaan myös pidettävä huolta.

Hampaiden tehovalkaisussa määritellään ham-
paiden väri, suojataan ikenet ja valkaistaan ham-
paat. Jälkihoitoon kuuluvat hammaskiille ja vihlon-
taa vähentävä viimeistelygeeli. Tehovalkaisu kestää
90 minuuttia, kevytvalkaisu tunnin. ■

Hoida kuivaa suuta näin:

- o Harjaa hampaat kahdesti päivässä.
- o Puhdista hammasväliä ja kielenpinta.
- o Valitse herkin suun fluorihammastahna.
- o Huuhtelee suu kosteuttavalla suvedellä.
 - o Juo janoon raikasta vettä.
- o Käytä ksilitolia kuusi kertaa päivässä.
- o Sähköhammasharja on hyvä valinta.
- o Käy säännöllisesti suuhygienistillä.

Kolme kertaa neljäkymmentä

Mitä siirtyy sukupolvelta toiselle? Äidiltä tyttarelle? Nämä kysymykset olivat mielessäni, kun julkaisin vuonna 2005 äidistäni kertovan kirjan *Tytöstä äidiksi, vaimoksi ja naiseksi, Sukututkimuksesta äidin elämänkaari*. Kirjaa sivuten syntyi myös tämä tarina.

Kun tyttäreni täytti vuosi sitten 40 vuotta, kävin mielessäni läpi hänen elämänsä, omaa elämäni ja äitini elämää. Tyttäreni syntyessä helteisenä heinäkuun aamuna olin 22-vuotias. Olin lain mukaan aikuinen, mutta äitinä ihmettelin, miten pärjään vauvan kanssa. Ihmettelyäni lisäsi vielä se, että synnytyslaitoksen henkilökunta paheksui avoimesti, kun en osannut edes imettää. Mutta toiveeni oli toteutunut: olin saanut pienen tytön.

Juhlissamme tyttäreni 40-vuotispäivää huomasin, että hänestä oli kasvanut älykäs, kaunis nainen. Aikuinen. Neljänkymmenen lähestyminen oli tuonut kriisin, mutta nyt tulevaisuus vei eteenpäin. Hän oli toipunut muutaman vuoden takaisesta avioerostaan ja halusi elää ja nauttia niin kauan kuin jalka nousee. Hänellä on akateeminen loppututkimus ja koulutustaan vastaa mielenkiintoinen, joskin vaativa työ.

Kun itse täytin 40, olin juuri eronnut. Pian sen jälkeen menin toiseen avioliittoon ja vaihdoin seuraavana vuonna paikkakuntaa ja työpaikkaa. Halusin elää ja halusin muutoksia elämäni. Eivätkä muutokset siihen loppuneet. Jäin viiden vuoden kuluttua leskeksi.

Olin suorittanut ylioppilastutkimuksen iltalukiassa ennen muuttoa ja jatkoin opiskelua. Pääsin Helsingin yliopistoon opiskelemaan kasvatustieteitä. Ensimmäiset kaksi vuotta opiskelin aikuisopintotuella, mistä syystä elämä oli niukkaa, mutta vapaata ja mukavaa opiskelijaelämää, ainutkertaista elämässäni. Loput tentit suoritin työn ohessa. Työni henkilöstöhallinnossa oli mielenkiintoista ja välillä hyvinkin kiireistä, mutta pidin siitä.

Jäätyäni eläkkeelle muutoksia on tullut tasaiseen tahtiin. Paikkakuntakin on vaihtunut Helsingistä Lahteen. Koska minulla ei ole lapsenlapsia, teen vapaaehtoistyötä ja kehitän itseäni. Tällä hetkellä vuosia on enemmän takana kuin edessä, mutta nuoruutta en haikaile takaisin.

Äitini täyttäessä 40 hänellä oli kymmenen lasta, joista vanhin oli 22- ja nuorin vajaa kaksivuotias. Äidille annettiin tuolloin mahdollisuus lepoon ja virkistykseen äitielirillä Kuusamossa, mutta hän ei viihtynyt siellä, koska "ei ollut mitään tekemistä".

Äitini asui Pudasjärven Korpisen kylän Jau-

rakkajärvellä koko ikänsä pientilan emäntänä, jolta työtä ei koskaan puuttunut eikä rahaa ollut koskaan liiemmälti. Kun joskus valitin kylän huonoja palveluja, hän sanoi minulle hyvin napakasti, että siellä oli kaikki. Äitini oli koti-ihminen. Hän ompeli, neuloi ja virkkasi. Eläimet olivat lähellä hänen sydäntään, mistä syystä meillä oli aina kissoja ja koiria lehmien lisäksi. Hän kasvatti esimerkeillä ja vertauskuvilla, joiden merkitys avautui usein vasta myöhemmin. Äiti oli pidättyväinen, itsenäinen ja vaativainen, mutta kasvoi suuren lapsilauman mukana ymmärtämään heitä.

Kiertokoulussa saamansa luku- ja laskutaidon avulla hän selvisi elämänsä läpi. Aikaansa hän seurasi radiosta ja myöhemmin televisiosta sekä lehtiä lukemalla. Äitini arvosti koulutusta, naisen itsenäisyyttä ja omaa rahaa. Työn tekemistä hän arvosti luterilaisella vakaumuksella, mikä näkyy myöhempienkin sukupolvien arvoissa. Äitini kuoli 75-vuotiaana syöpään sairastettuaan vain kolme viikkoa. Hänen 17-vuotiaana solmima avioliittonsa kesti kuolemaan saakka. Hänen arvomaailmaansa avioliitto ja avioero eivät sopeet, mutta hän joutui hyväksymään nekin lastensa kohdalla.

Äitini tapoja ja arvoja on siirtynyt myös meille. Rehellisyys ja oikeudenmukaisuus ovat meille itsestään selvyys. Samoin siisteys, mikä joskus jopa häiritsee omaa tai muiden elämää. Työn arvostus on siirtynyt liiankin hyvin molemmille. Olemme myös eläinrakkaita, mistä amerikancockerspanieli Minttu sai aikanaan nauttia. Sekä minulle että tyttäreni on itsestään selvää, että naisella on koulutus, oma työ ja omat rahat sekä itsenäisyys. Minulla on vakaa usko, että selviän kaikesta, myös vaikeista tilanteista. Kasvattajana ja äitinä olen ollut vaativainen, ehkä tiukkakin.

Tänä vuonna tulee kuluneeksi 99 vuotta äitini syntymästä. Näinä vuosina maailma ja Suomi ovat muuttuneet. Samoin naisen asema, vaikka yhä kiistellään, kumpi on parempi: kotiäiti vai työssä käyvä äiti. Kun avioiduin 1960-luvulla, ehkäisytabletit olivat tulleet, mikä mahdollisti perhesuunnittelun. Naisten työssäkäynti lisääntyi, ja kodinkoneet tulivat helpottamaan arkea. Tyttäreni on elänyt koko elämänsä kaupungissa, jossa hänellä on aina ollut kaikki mukavuudet. Hänelle on myös koulutus ollut itsestään selvyys. ■

Äitini Ida (oik.) siskojensa Annin, Elsan ja Huldan kanssa.

Virta lukijaa vie

TEKSTI JA KUVAT: MAIJA KAUPPINEN

Kevään parhaita lukukokemuksiani on ollut Toivo Kuulan lyhyttä, mutta sitäkin kiihkeämpää elämää esittelevä Tuijotin tulehen kauan. Kipinän elämäntapaan sain joulukuussa Vilkemaan Säätiön perinneillassa, jossa kirjan kirjoittaja, kansallisoopperan päädramaturgi **Juhani Koivisto** kertoi Toivo ja Alma Kuulan rakkaustarinan niin mukaansa tempaavasti, että oli ihan pakko lukea myös itse kirja.

Tuijotin tulehen kauan on kahden musiikkia ja toisaan rakastavan ihmisen kuvauksen ohella kurkistus 1900-luvun alun maailmaan. Aikaan, jolloin Suomi vasta valmistautui itsenäisyyteen ja suomalaiset rakensivat suomalaisuutta. Tässä isänmaallinen Toivo Kuula oli primus pares, paras kaltaistensa joukossa, mikä näkyy hänen sävellyksissään, eritoten pohjalaislauluissa ja marsseissa. Kun tutustuin pian Kuulan elämänkerran jälkeen V. A. Koskenniemi elämäntarinaan, oli ilo lukea sieltä Kuulan säveltämiä runoja kuten Siell' on kauan jo kukkineet omenapuut ja Virta venhettä vie. Taidenautinnon huipensi Kuulan Lampaan polska.

Juhani Koivistoa kiittämässä Opetusneuvos Hilja Vilkemaan Säätiön puheenjohtaja Marja-Riitta Tervahauta. Keskellä Säätiön hallituksen jäsen Marjo Hautala, hänen yläpuolellaan Inkeri Savolaisen ja Lucina Hagmanin muotokuvat.

Kaikesta tästä olisin jäänyt paitsi, jos olisin tuona iltona juuttunut vaikkapa tv:n ääreen. Ja myös sans rival -kakusta, Hilja Vilkemaan mielileivonnaisesta, jota Aurorankadulla tarjotaan aina hänen syntymäpäivänään, joulukuun 8. päivänä. ■

Canthien avioliitto olikin onnellinen

Minna Maijala arvelee elämäkertansa Minna Cant-hista valmistuvan vielä tänä vuonna.

elämäkertakirjoittajat ovat sen kuvanneet. Kun Lucina Hagman leimasi lehtori Ferdinandin täydeksi tyranniksi ja Ellen Thesleff saamattomaksi askeetiksi, jonka kanssa Minna meni naimisiin torjuakseen toisen sulhasen, Minna Maijalan mukaan Canthien avioliitto oli

Helsingin Osastossa vietettiin tänäkin keväänä Minna Canthin päivää. Sitä juhlisti fil.tri **Minna Maijala**, naisliittolainen, joka kertoi työn alla olevasta Minnan elämäkerrasta.

Minnan kirja on neljäs elämäkerta Minna Canthista. Edellisten tekijät ovat Lucina Hagman, Greta von Frenckell-Thesleff ja Reeta Nieminen.

Naisliittolaisille Minna avasi Canthien avioliittoa, joka ei hänen mukaansa ollut lainkaan niin ankea kuin aikaisemmat

onnellinen. Puolisoiden välinen suhde oli syvä, ja heillä oli yhteisiä kiinnostuksen kohteita, joista tärkeimpiä puutarhan hoito ja sanomalehtikirjoittelu. Kun Ferdinand kuoli, Minna suri tätä kauan. Myös perhe puhui usein rakastavasti Ferdinandista.

Uusi näkökulma herätti vilkkaan keskustelun, mutta myös kahvihimon päiväsankarin tavoin; olihan Minna Canth valmis luopumaan melkein mistä muusta tahansa kuin kahvista. Sen seuralaisena tarjottiin naisliittolaisille kirjailijan nimikkokakkua, jonka ohje on peräisin Canthin perheen reseptikansiosista. ■

Minna Canthin kakku. Ohje sivulla 37.

Tervetuloa, uudet naisliittolaiset

Helsingin osastolla on tapana kutsua joka vuosi uudet jäsenet tutustumisiltaan. Tänä vuonna ilta oli huhtikuun alussa, ja kutsua noudatti kymmenen uutta naisliittolaista.

Tilaisuuden aloitti Osaston puheenjohtaja **Leena Krohn** esittelemällä liiton historialliset naiset Lucina Hagmanin, Minna Canthin, Maikki Fribergin, Helle Kannilan ja Hilja Vilkemaan. Näistä kahden – Canthin ja Vilkemaan – merkkipäivänä naisliittolaiset kokoontuvat vuosittain. Joulukuussa Vilkemaan perinneillassa kuultiin Alma ja Toivo Kuulan elämästä, maaliskuussa Minna Canthin päivänä Canthien avioliitosta. Kerran kuukaudessa on myös jäsenilta, joissa on tutustuttu muun muassa maahanmuuttajanaisten elämään, kuulu mitä katuja on nimetty Helsingissä naisten mukaan, käyty Picasson näyttelyssä Ateneumissa ja ihailtu Euroopan keksijänaista. Lisäksi Osaston jäsenillä on oikeus osallistua Liiton yhteiskunnallisiin Minna Canth -seminaareihin ja koulutustapahtumiin.

Myös Osaston johtokunnan jäseniä oli paikalla. **Marja-Leena Jaakkola** esitteli kirjaston ja kirjaluontain, **Satu Postpischl** kirjojen lainaamiskäytännön. **Sirpa Tuisku** kertoi teatterivierailuista, näyttelykäyneistä ja retkistä, joita tehdään Helsingin ulkopuolelle pari kertaa vuodessa, ja **Merja Talkamo** vireästä bridge-kerhosta. Sihteeri **Rauni Auvinen** ilmoitti, että häneen voi ottaa yhteyttä kaikissa asioissa joko puhelimitse tai sähköpostitse. Lopuksi uusi puheenjohtaja **Maija Kauppinen** kertoi liitosta ja sen tarkoituksesta, järjestön omasta lehdestä Minnasta sekä paljasti nais-

liittolaisten yhteisöllisyyden ja yhteiskunnallisen aktiivisuuden syiksi, mitkä saivat hänet liittymään Naisliittoon viisi vuotta sitten.

Liiton toiminnan ja toimijoiden jälkeen kukin uusista jäsenistä kertoi, mikä oli houkuttellut hänet Naisliittoon. Parhaimmaksi mainokseksi osoittautui suusta suuhun menetelmän ohella Minna-lehti. **Eila Silander**, joka oli ensimmäistä päivää jäsenenä, kertoi saaneensa ”kolauksen” Minnasta. Lehti oli kipinä myös **Kirsti Holmbergille**, joka oli jo miettinyt sopivaa järjestöä. Myös **Seija Stenforsille** Minna oli se juttu, mutta taustalla on myös muisto Hilja Vilkemaasta, jonka oppilaana Suomalaisessa Tyttökoulussa Seija on ollut. Ja muistaa edelleen, miten häntä hävetti, kun ei osannut vastata Hilja Vilkemaan kysymykseen, mikä on suomalainen Naisliitto.

Mutta nyt Seija Stenfors osaisi jo vastata – ja huomenna vielä paremmin. **Anita Swahne** sen sijaan kertoi tienneensä Naisliitosta koko ikänsä, mutta vasta nyt oli aika liittyä jäseneksi.

Ystävien houkuttelemia olivat **Ritva Väisänen**, jonka **Pirkko Seise** pyysi mukaan, ja **Riitta Pöytä**, **Pirjo Norvaman** kutsuma. Riitta on ollut pari kertaa Kaisaniemen koulutustapahtumassa ja kertoi, että niissä on ollut ihana tunnelma. Hän hakee järjestöstä Kirsti Holmbergin tavoin keskusteluseuraa ja kulttuurista. Kulttuuririennot kiinnostavat **Nappu Rouhaisen** suosittelua **Kirsi Niirastakin**, samoin naisten yhteisöllisyyttä, joka on tärkeää myös **Isabella Haloselle**.

Uusiksi jäsenikseen Naisliitto on saanut myös pari tunnettua naisasianaista: **Raija Peltosen**, joka kiinnostui 1970-luvulla uudesta naisliikkeestä ja liittyi Naisasialiitto Unioniin, sekä **Anneli Mäkisen**, tasa-arvoaktivistin ja rauhan kannattajan. Myös Anneli on toiminut Unionissa, mutta kokee nyt olevansa ”liian” vanha sinne. Kun hän pohdiskeli, missä voisi jatkaa yhteiskunnallista toimintaansa, **Eva Hänninen-Salmelin**, tamperelainen naisasiaystävä, suositteli Naisliittoa. Esittelykierroksen jälkeen uudet ja vanhat naisliittolaiset tutustuivat toisiinsa – uteliaan iloisesti. ■

Uudet jäsenet Aurorankadun naissalongissa. Yläriivissä vasemmalta Seija Stenfors, Eila Silander, Kirsti Holmberg, Anita Swahne, Kirsi Niiranen ja Riitta Pöytä, alhaalla vasemmalta Raija Peltosen, Anneli Mäkinen, Ritva Väisänen ja Isabella Halonen.

TEKSTI JA KUVA: ANITA LYYRA

Suruttomat pohjaa Minna Canthin tekstiin

Jyväskylälle on ollut erittäin merkittävää, että Suomen tunnetuin naisasianainen, Minna Canth, asui ja opiskeli kaupungissa. Minna Canth oli nainen, joka jaksosi paljon, sillä aina ei hänelläkään ollut helppoa. Uskomaton sinnikkyys vei häntä kuitenkin eteenpäin. Oman elämän ohessa hän huolehti myös muista, mikä osoitti synnynnäistä empaattisuutta. Tätä kaivattaisiin nykypäivänäkin.

Tänä kesänä keski-suomalaisilla ja heidän vierailaan on mahdollisuus nähdä ja kuulla Jyväskylässä Minnan tekstiin, Työmiehen vaimo -näytelmään pohjautuva musiikinäytelmä Suruttomat.

Vuonna 1885 ilmestynyt Työmiehen vaimo on Minna Canthin tunnetuimpia ja yhteiskunnallisesti radikaaleimpia teoksia. Se on näytelmän muotoon kirjoitettu kirja, jonka päähenkilö Johanna on juuri mennyt naimisiin Riston kanssa. Risto ei kuitenkaan osoittaudu hyväksi aviomieheksi, vaan ryppää Johannan säästöt ja saattaa perheensä kurjuuteen. Mutta sekään riitä, vaan Risto vikittelee entistä rakastettuaan mustalaistyttö Homsantuuta, joka miehen todellisen minän huomattuaan yrittää ampua tämän siinä kuitenkaan onnistumatta. Kirjailijan vahvan kritiikin kohteina ovat tässä viina ja miesten ylivalta avioliitossa.

Aikuisten näytelmän Suruttomat esittää Teatteriyhdistys Kulissi, jonka esityksistä on saatu nauttia Jyväskylässä luonnonkauniissa Kuokkalan maisemissa jo monena kesänä. Sen on käsikirjoittanut **Sirkku Peltola** ja ohjaa **Tuula Saarinen**. Näytelmän musiikki on **Matti Puurtisen** säveltämää ja **Heikki Salonen** sanoittamaa. Musiikin ohjauksesta vastaa **Marianne Koto**, joka hänkin on tuttu aiemmilta vuosilta niin lasten kuin aikuisten puolelta. Tanssien koreografias-

Suruttomat ohjaa Tuula Saarinen, edellisten kesien Simpauttajan ja Onnen maan ohjaaja.

ta vastaa puolestaan **Anne Joutsimäki**.

Miljöö, jossa musiikinäytelmä esitetään, soveltuu hyvin kesäiseen teatteri-iltaan. On kartanomaisia tyyliä ja aitoja hirsirakennuksia. Teatterielämystä lisää Minna Canth -buffee, jota tarjotaan muutamien esitysten yhteydessä Kuokkalan kartanossa.

Jyväskylän osasto toivottaa naisliittolaisille hyvää kesää ja toivottaa tervetulleeksi kesäteatteriin. ■

käsikirjoitus **Sirkku Peltola** ohjaus **Tuula Saarinen** Ensi-ilta 17.7. kello 17.00 Survo-Korpelan Latoteatterissa

Suruttomat
musiikinäytelmä perustuu Minna Canthin tekstiin
Työmiehen vaimo

Esitykset:	su 25.7.	su 8.8.	su 15.8.	su 22.8.
ke 21.7.	ke 4.8.	ke 11.8.	ke 18.8.	ke 25.8.
to 22.7.	to 5.8.	to 12.8.	to 19.8.	to 26.8.
la 24.7.	la 7.8.	la 14.8.	la 21.8.	la 28.8.

Varaukset: puh. 044 550 5353 sekä www.kulissi.fi, tai Nikolainkulman lipunmyynti puh. (014) 266 0114

Esitykset kello 19.00, paitsi lauantaisin kello 17.00

Naisliitolle oma postikortti

Suomalaiselle Naisliitolle valmistui keväällä tyylikäs postikortti, jonka historiasta kerrotaan tämän lehden sivuilla 4-5. Korttia, joka on neliosainen ja johon kuuluu kuori, voi tilata Naisliiton sihteeriltä. ■

Minna Canthin kakku

- 2 dl siirappia
- 2 dl sokeria
- 2 munaa
- 4 dl hyvää kermaa
- 6 dl vehnäjuhoja
- 1 rkl pomeranssikuorta
- 1 tl neilikkaa
- 1 tl inkivääriä
- 2 tl soodaa
- 4 rkl sulatettua voita

Vaahdota kerma. Vatkaa munat ja sokeri vaahdoksi. Yhdistä vaahdot. Sekoita kuivat aineet ja siirappi vuorotellen vaahtoon. Lisää voi. Kaada taikina voideltuun vuokaan. Paista puoli tuntia 175 asteessa ja noin puoli tuntia 150 asteessa.

Anna Kortelainen

Eri kivaa! L. Onerva - kaupungin naiset 1910 Tammi 2010

Oppaanamme Helsingissä kulkee Hilja Onerva Lehtinen, jonka tunnemme kirjailija L. Onervana. Hänen värikkäät elämäntapaheenssa palautuvat kohta kohdalta mieleemme. Käsi kädessä kirjailijan kanssa kävelee sujuvasanainen Anna Kortelainen, 1910-luvusta intreseerattu nykyaikainen kaupunkikulttuurin tutkija.

Helsinki, jo tuolloin suurkaupunki 140 000 asukkaineen, oli urbaani, jännittävä ja vaarallinenkin paikka. Myös kirjan nimellä Eri kivaa! on urbaani kaiku. Sanapari edustaa ajan slangia. Kirjan runsas ja hyvin valittu kuvitus näyttää meille kaupungin vilkkaine katuiineen, iyhkeine kitaloineen ja kutsuvine huvittelupaikkoinen.

Kirjan helsingitär oli keskiluokainen, parikymppinen, oppikoulun käynyt ja vielä naimaton. Työläiskaupunginosaan hänellä ei ollut menemistä. Valokuvissa hän esiintyi hattupäisenä, nilkkapituudessa leningissä, iltapuvussa aran viettelevästi hymyillen, ryhmäkuvassa myös työasussa. Läheiset ystävättaret kuvattiin milloin onnenapilan lehdyköissä, milloin vapun vietossa.

Mikä sitten oli hänestä eri kivaa kotikaupungissaan? Vastaus tulee Onervalta. "Kyllä se on hullu, joka Helsingistä pyrkii muualle. Täällä saa kaikkea mitä tahtoo kuin nappia painamalla. Ainakin täällä on kaikki ne erilaiset tangentit, joita minä tarvitsen, kun vain osaan nii-

KIRJAVIISSAAT

tä oikein kosketella."

Eräs suurkaupungin houkuttimia oli sen vilkas seuraelämä ja huvitukset. Ravintolassa nuori nainen tosin kävi vain herraseurassa, sillä alkoholijuomien tarjoilu teki ravintoloista naisseurueelle sopimattoman paikan. Kahvilassa sai nautiskella pöydän antimistä myös naisten kesken. Ravintolat Kaisaniemi, Kappeli ja Fennia, Brondan ja Ekbergin kahvilat - nimet maistuvat hollanninkastikkeelta, pyyhtä kastrullissa ja 'vereksiltä' hedelmiltä, kahvilta ja kostutetuilta leivoksilta. Kaiken yllä leijuva tupakan tuoksu korosti monden tunnelmaa.

Suhteita nuoriin miehiin säätelivät nykyajan näkökulmasta ankarat säännöt. Useamman laulajan serenadi hyväksyttiin, suudelma oli jo melkein syntiä. Hurmaavat suuren maailman elokuvasankarit ja Suomalaisen Teatterin ensirakastajat Jussi Snellman ja Aarne Loppänen kutsuivat päiväunelmiin. Musiikkimatineoita - varsinkin jos esiintyjät olivat naisia - ja Ateneumin taidenäyttelyitä pidettiin vaarattomana vapaa-ajanviettona.

Mikä siis teki kaupungista niin vaarallisen? Kaiketi suurin vaara koitui nuorelle naiselle maineen menetyksestä. Jos naista pidettiin kevytkenkäisenä, kariutuivat mahdollisuudet päästä kunniallisesti naimisiin. Onervaakin tällä tavoin uhkailtiin, mutta mehän tiedämme hänen elämänsä kulun. Emansippeerattuna hän rikkoi naisen elämää rajoittavia käyttäytymismalleja.

Eikä elämä ollut suinkaan huolestonta. Pahimman huolen aiheutti rahan tarve, varsinkin jos joutui asumaan vuokratöissä. Vain harva nainen pystyi elättämään itsensä.

L. Onerva oli Suomalaisen Naisliiton jäsen, nuori nainen monien iäkkäämpien joukossa. Kaukana hämmötti mahdollisuus päästä naisena vaikuttamaan yhteisiin asioihin. Anna Kortelaisen kirjassa mainitaan Naisliiton luentopäivät ja *Naisen Ääni* -lehti. Yhteiskunnassa kuohui myös poliittisesti.

KIRJAVIISSAAT

Aurorankadun kirjasto voi yleillä kokoelmalla Onervan runoteoksia, jotka tekijä aikoinaan lahjoitti omistuskirjoituksella hyvälle ystävälleen Hilja Vilkemaa-han. Myös kirjailijaa käsitteleviä viime aikoina ilmestyneitä teoksia on liiton hyllyillä. Helsingin osasto tutustui keväällä tämän uuden kirjan aiheeseen liittyvään, Kortelaisen valmistamaan laajaan näyttelyyn Ateneumissa.

Oli eri kivaa - sanontaa ei tässä jutussa voi välttää - kurkistaa kiehtovaan dallailun ja flammailun Helsinkiin. Kaikista edistysaskeleista huolimatta nykyinen kaupunkimme tuntuu kovin asialliselta ja arkiselta.

Satu Postpischl

Merete Mazzarella

Matkalla puoleen hintaan

Eläkkeellä olemisen taidosta
Tammi 2010

Merete Mazzarella on jälleen ilahduttanut ihailijoitaan kirjalla. Sen nimenä on Matkalla puoleen hintaan, alanimenä Eläkkeellä olemisen taidosta. Pohjoismaisen kirjallisuuden professori on jättänyt yliopiston ja jäänyt virallisesti eläkkeelle.

Paitsi eläkkeellä olemisen taidosta kirja kertoo myös valmistautumisesta eläkkeelle. Eläköityminen hän alkua jo ennen kuin alkaakaan, lähtölaskennasta. Se on jokaisella lähtijällä eripituinen. "Nyt minulla on tasan tuhat työpäivää jäljellä!", oli eräs kirjailijan tuttavista sanonut ja sanoessaan "tasan" hän oli myös tarkoittanut sitä, sillä hän oli jo hyvissä ajoin vähentänyt eläkkeelle siirtymiseen

ulottuvasta päivien ketjusta kaikki viikonloput, arkipyhät ja kesälomat, seurannut työpäivä työpäivältä luvun pienenemistä, ja nyt pyöreän tuhannen kohdalla onnellisena julistanut: "Tasan tuhat työpäivää jäljellä!".

Merete Mazzarellalla itsellään lähtölaskenta kesti vuoden ja me lukijat saamme seurata sitä kuukaudesta toiseen.

Kun E-päivä sitten koittaa, tunteukset ovat ristiriitaiset.

Kirjailija ja hänen miehensä, jo rutinoitunut eläkeläinen, päättävät juhlistaa päivää menemällä elokuvateatteriin, eläkeläisnäytökseen - mutta esitystä ei tulekaan, koska koneenkäyttäjät ei ilmesty paikalle. Eläkeläisistä ei niin ole väliä, heistä ei tarvitse piitata, koneenkäyttäjät lienee ajatellut välinpitämättömästi. Kirjailijan valtaa tunne, jonka hän pelkää toistuvan vuosien mittaan.

Mutta kun hän tulee kotiin ja avaa tietokoneensa, hän näkee saaneensa sähköpostia *Helsingin Sanomilta*. Toimittaja haluaa haastatella häntä lehden kuukausiliitteen sarjaan, jonka otsikkona on Sielu ja ruumis. Sarjassa täytyy poseerata alastonkuvassa, "hyvällä maulla otetussa mustavalkoisessa alastonkuvassa", kuten toimittaja kiiruhtaa lisäämään. Alastonkuvapyyntö on kirjailijan elämässä todella uutta! Ja vaikka kieltäytyminen on itsestään selvää, viesti ei voi olla saamatta häntä hyvälle tuulelle.

"Niin, ensimmäisiä kertoja on tosiaan monenlaisia", kirjoittaa tuore eläkeläinen huvittuneena päivän kokemuksista.

Ne meistä, jotka olemme lukee Merete Mazzarellan teoksia aikaisemmin, saamme jälleen todeta, että kirjailija on pysynyt uskollisena lukijoilleen. Hänen persoonallinen tyyliinsä on tallella, sen osoittavat nämä pienet näytteetkin. Samoin on tallella hänen teoksilleen tuttu rakenne. Matkalla puoleen hintaan on edelleen teos ilman juonta, ilman toimintaa, ilman laajenevia luonnon tai ihmisluonteen kuvauksia. Mosaikkimainen kerronta koostuu lyhyehköistä

katkelmista: omista kokemuksista, ajatuksista, mielenliikkeistä, huomioista ja arkielämän sattumuksista, jotka punoutuvat keskenään mazzarellamaiseksi verkoksi. Ryytiä ovat osuvat lainaukset kirjallisuudesta, aina Aristoteleesta ja Senecasta lähtien. Ja vaikka pohdinnan alla on monia vaikeita ja monimutkaisia eläkeläisen elämään liittyviä asioita, kuten modernin perhe, vanhemmuus, isovanhemmuus, ystävyys - sekä miesten että naisten ja heidän välisensä - henkiset arvot sekä yhteiskunnallinen ja maailmanlaajuinen kehitys, kirjailijan ote on ihmeellisen kevyt ja optimistinen. Jopa niin, että supisuomalaiseen raskaaseen poljentoon verrattuna häntä, keski-ikäistä helsinkiläistä, pitää suorastaan toiseen kulttuuripiiriin kuuluvana.

Tyyli on yhtä älykässtä ja humoristista kuin aikaisemminkin. Lukijalla on hauskaa!

Marija-Leena Jaakkola

Anna-Lena Laurén

Vuorilla ei ole herroja

Kaukasiasta ja sen kansoista
Teos & Söderström 2010

Yleisradion ruotsinkielisen toimituksen Moskovan kirjeenvaihtaja Anna-Lena Laurén on kirjoittanut Kaukasian alueen kansoista ja valtioista ansiokkaan teoksen. Käsiteltävät maat ovat Tšetšenia, Dagestan, Ingušia, Pohjois-Osetia, Kabardi-Balkari, Abhasia, Etelä-Osetia ja Georgia. Tosin viimeksi mainittua ei lueta muodollisesti Pohjois-Kaukasiaan, mutta sen vaikutus ruutitynnyrinä on suuri.

Kirjan ansioita ovat omakoh-
taiset kokemukset ja yksityiskoh-
tien runsaus. Kustakin maasta on
kartta ja tiivis tietoisuus, jonka avul-
la lukija voi seurata kirjailijan mat-
kaa. Kirjan autenttisuus on läsnä
olevaa, ja voi vain ihmetellä kir-
jailijan rohkeutta ja uteliaisuutta
mennä paikkoihin, joista on vai-
ettu. Hän ei pelkää matkustamista
ja pääsee kyliin sotatoimialueelle.
Hän riitelee moskovalaisen byro-
kratian ja paikallisten viranomai-
sten kanssa, mutta selviytyy tiukoista
ja yllättävistä tilanteista usein
vaistonsa avulla.

Vuorilla ei ole herroja on hyvin
ihimillinenkin. Anna-Lena Lauré-
nilla on huumoria, joka helpottaa
arjen ankeudessa. Naisena hän-
nen on helppo lähestyä paikallisia
naisia, joiden kanssa hän itkee ja
nauraa. Hän lähestyy haastatelta-
viaan myötätuntoisesti ja näkee lä-
heltä sodan mielettömyyden.

Kaukasiassa vuoret ovat herro-
ja. Ne hallitsevat maisemaa ja so-
tivia valtioita. Maailmassa on vä-
hän paikkoja, jossa yhtä pienelle
alueelle mahtuu yhtä monta kiel-
tä ja kulttuuria. Niiden säilymisen
ovat turvanneet Kaukasian vuor-
ret ja niiden korkeat, lumipeitteiset
selänteet. Esimerkiksi Etelä-Osseti-
aan pääsee Venäjältä maitse vain
vuorten yli, kapeaa vuoristotietä.
Kaukasian on liukumassa pois ve-
nälaisten käsistä, ja pääministeri
Putinin kauhukuva hajoavasta
Venäjästä alkaa toteutua. Mosko-
va haluaa pitää sen yhtenäisenä ja
puhdistaa ongelma-alueita, mut-
ta ei voi estää islamin leviämistä.
"Puhtaan islamin" hivuttautuminen
on tosiasia. Islamilaisuutta pide-
tään terrorismiin johtavana radi-
kalisoitumisena, mutta se voi myös
yhdistää. Toisaalta tutkimukset vii-
taavat, että alueen huono talous
ja heikko hallinto ajavat nuoria
uskontoa enemmän väkivaltaisuuteen.

Kremlissä kuvitellaan, että Kau-
kasiassa voi toimia kuten muual-
lakin Venäjällä. Mutta ei voi. Ter-
roriteot, räjäytykset ja ammuskelut
ovat päivittäisiä. Klaanit selvittelevät
välejään virastoissa ja ääri-
islamilaiset tappavat poliiseja. An-

na-Lena Laurén toteaakin, ettei
Venäjällä ole Kaukasiassa min-
käänlaista toimintastrategiaa.
"Venäjän hallitus joko hukuttaa ta-
savallan rahan tai käyttää väki-
valtaa - kumpikaan ei toimi."

Kaukasialaiset ihmiset ovat yl-
peitä ja omaperäisiä, suvaitsevai-
sia ja julmia. Kulttuuri on täynnä
ääneen lausumattomia, mutkik-
kaita ja tiukkoja sosiaalisen kans-
sakäymisen sääntöjä. Kunnia ja
maine ovat tärkeämpiä kuin elä-
mä ja kuolema. Kaukasiassa jo-
kainen ihminen on kunnioitettava
yksilö, ei vain osa yhteisöä. Tämä
pätee myös naisiin.

Nämä asiat näkyvät hyvin kir-
jassa. Kirjailija tutustui moniin
perheisiin, jotka kutsuivat hän-
net kotiinsa. Vieraanvaraisuus oli
ylenpalttista ja hän tunsi olevansa
mieluin vieras huolimatta kai-
kista kauheuksista, joita sai kuulla.
Moni kertoi pelkäämättä itseensä
kohdistuneesta sorrosta. "Kukaan
ei kuuntele meitä" on lause, jonka
hän kuuli esimerkiksi Etelä-Osse-
tiassa useita kertoja. Kansalaisten
hakiessa oikeuksiaan viranomai-
set suhtautuvat heihin välinpitä-
mättömästi ja alentuvasti. Maa on
täysin Venäjän eli Kremlin hallin-
nassa. Kaikki luvat tulevat Mosko-
vasta. Byrokraatit varastavat tuo-
tot ja korruptoituneet virkamiehet
työntävät kapuloita rattaisiin. Eni-
ten vihattuja kansalaisten keskuu-
dessa ovat korruptoituneet tie-
poliisit. Mihinkään lupauksiin tai
sopimuksiin ei voi luottaa. Kirjaili-
ja ihmettelee: "Kuinka voin ra-
kastaa tämän maan asukkaita niin
paljon ja toisalta inhota sen vi-
ranomaisia niin suuresti."

Varpu Varjokallio

Suomalainen Naisliitto

Hallitus

Maija Kauppinen, puheenjohtaja
Arvi Kariston katu 15 as. 12
13100 Hämeenlinna

Liisa Temisevä, varapuheen-
johtaja
Eräpölkku 5
41470 Rutalahti

Marja-Riitta Tervahauta, rahas-
tonhoitaja
Kulleronkatu 1 A 9
95430 Tornio

Pirkko Riipinen
Kirkkopuistikko 17-19 E 101
65100 Vaasa

Oili Pāvāls
Laaksotie 11 A
02700 Kauniainen

Eila Saarinen
Pihtikatu 14 B 39
15500 Lahti

Ritva Santavuori
Viherlaaksonranta 10 F 84
02710 Espoo

Airi Virkkunen
Iniöntie 4 A 9
90100 Oulu

Raija Virtanen, kunniapuheen-
johtaja
Kivimäentie 12
01620 Vantaa

Osastojen puheenjohtajat

Alatornio
Marja-Riitta Tervahauta
Kulleronkatu 1 A 9
95430 Tornio

Helsinki
Leena Krohn
Itämerenkatu 12 F 126
00180 Helsinki

Hämeenlinna
Ritva Rysä
Hattelmalantie 51
13100 Hämeenlinna

Jyväskylä
Liisa Kuusela
Tellervonkatu 21 A 11
40200 Jyväskylä

Lahti
Eila Saarinen
Pihtikatu 14 B 39
15500 Lahti

Oulu
Tiina Tervaskanto-Mäentausta
Sauvatie 11
90230 Oulu

Vaasa
Seija Lähdemäki
Rantakatu 11 A 7
65100 Vaasa

OMANI OHISE,
 ENKÄ NYT
 RANTOJANI TUNNE.
 OI KUINKA MONESTA
 NÄYTÖKSESTÄ
 JÄINKÄÄN POIS,
 KUINKA MONESTI
 VÄLIVERHO NOUSI
 ILMAN MINUA
 JA LASKI TAKS.

A N N A
 A H M A T O V A

HÉLÈNE CIXOUS

MUSTA PURJE
 VALKEA PURJE

OHJAUS JUHA MALMIVAARA, WILLENSAUNA
 SUOMEN KANTAESITYS 17.9.2010

ROOLEISSA KATARIINA KAITUE, KARIN PACIUS,
 TERHI PANULA, SARI PUUMALAINEN
 JA LEENA PÖYSTI

Yhteistyössä FUJITSU ILMARINEN

KANSALLISTEATTERI

WWW.KANSALLISTEATTERI.FI

KANSALLISTEATTERIN LIPPUMYYMÄLÄ LOMALLA.
 LIPPUPISTE 0600 900 900 (1.75€/min+pvm)

www.lippu.fi